

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
ศยาภรณ์ ไกรเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2553

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

ศยาภรณ์ ไกรเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ศยามภรณ์ ไกรเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2553

ศยามภรณ์ ไกรเสริม. (2553). การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ใน 2 ส่วน คือ 1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2. ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 45 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการเลือกทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เิงพรรณนา และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใน 2 ส่วน ได้แก่

1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใน 2 ด้านคือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษาผลปรากฏว่า ผู้บริหารจัดการอบรมให้ความรู้พัฒนาครูเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานใน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 95.56 สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.89 และ 2) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา มีการร่วมกันวิเคราะห์ ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.78 ส่วนการวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ การ จัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.33 สำหรับการกำหนด โครงสร้างรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชา ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิด เป็นร้อยละ 91.11

2. ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะคือ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมี ความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมี ส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ มีการปฏิบัติ มากที่สุดร้อยละ 91.17 สำหรับการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการปฏิบัติรองมาร้อยละ 90.67 และการมี ความไว้วางใจเชื่อใจกัน มีการปฏิบัติร้อยละ 89.33

A STUDY OF CURRICULUM DEVELOPMENT AS DETERMINED BY CORE CURRICULUM
OF NATIONAL BASIC EDUCATION B.E. 2551 IN WAT PHAI TAN SCHOOL,
PHYA THAI DISTRICT, BANGKOK.

AN ABSTRACT
BY
SAYAPHORN KRAISERM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2010

Sayaphorn Kraiserm. (2010). *A Study of School Curriculum Development as Determined by the National Core Basic Curriculum 2551 B.E. in Wat Phai Tan School, PhyaThai District*. Bangkok: An Independent Study to fulfill Master's of Education (Education Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist. Dr.Phuangrat Kasetphaet.

The research aims to study school curriculum development as determined by the national core basic curriculum 2551 B.E. in Wat Phai Tan School, PhyaThai District, Bangkok. There are two main analysis of 1.The process of curriculum development and 2. Effective work process. The sample are school executives and teachers in Wat Phai Tan School for the total number of 45 persons. All sample were totally recruited purposively to the study. Semi structure questionnaire and interview were deployed as data collection tools. Descriptive statistic and percentage were utilized for data analysis.

The study results reviewed the school curriculum development in two parts details as follow:

1. The process of academic curriculum in 2 sides 1) In the academic preparation, finds that the training administrator providing knowledge on instructor developing in organizing academic curriculum is worth 100%.As for systematic school information in order to be on academic curriculum,is worth 95.56. As for organizing of educational development planning of school, is worth 88.89. 2) In the organizing the essence of academic curriculum, has co-operation in analyzing information on school surroundings, is worth 97.78. As for the analysis, the vision determination and educational organizing in accordance with school policy, is worth 93.33. For the determination of each subject structure according to the essence of learning,the determination for learner developing, the organizing of course description each essence of grouped learning, the organizing learning unit and study period of each essence of learning, is worth 91.11.

2. The characteristic of 6 efficient working include 1) Having Clear goal 2) Having trust-worthy 3) Open communication 4) Mutual acceptance 5) Participation in working 6) Relationship, which finds That the relationship itself proved most practical, is worth 91.17. For the clear goal proved secondly practical, is worth 90.67. and having the trust-worthy proved practical, is worth 89.33.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และท่านคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา การปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ โดยได้เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยชี้แนะแนวทางต่างๆ ด้วยดี ตลอดมาต่อรายงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยและให้กำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อำนาจ ช่างเรียน ดร. วิชาญ เจริญวิไลรัตน์ ดร.ปรีดาวรรณ อินทรวิมลศรี นางสาวพัชนี สิทธิพลากุล นายเอนิต ธรรมเอนิต ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกท่านที่ให้กำลังใจและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคนในครอบครัวและนายสินธุ์ชัย นาคดี ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสกำลังใจ สำหรับงานวิจัยจนเกิดความสำเร็จที่ได้ตั้งไว้

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา บุรพคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ศยาภรณ์ ไกรเสริม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ .....
กฏมืหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ขอบเขตเนื้อหา	5
ประชากร	4
กลุ่มตัวอย่าง	5
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....
หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551	9
หลักสูตรสถานศึกษา	38
ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	38
ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา	39
องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา	41
หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	42
การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	57
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	61
กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	71
ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	91
งานวิจัยในประเทศ	91
งานวิจัยต่างประเทศ	97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 100
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 100
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 100
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 103
	การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 103
	การวิเคราะห์ข้อมูล 104
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 105
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 106
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 106
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 106
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 118
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย 118
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 118
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 118
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 119
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 120
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล 120
	อภิปรายผล 122
	ข้อเสนอแนะ 123
	บรรณานุกรม 124

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก	129
ภาคผนวก ข	136
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	141

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์การทำงานที่มีประสิทธิภาพ	85
2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล	107
3 จำนวนและร้อยละกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	108
4 จำนวนและร้อยละกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา	110
5 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ	111
6 จำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน	112
7 จำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	113
8 จำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการติดต่อสื่อสารแบบเปิด	114
9 จำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน	115
10 จำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน	116
11 จำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	117

บัญชีภาพประกอบ

ตาราง		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2	โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดไผ่ตัน	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การบริหารงานในปัจจุบันภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันกันมากขึ้น รวมทั้งการแข่งขันกับเวลาเพื่อให้ทันกับความต้องการ การทำงานจึงมีความซับซ้อนและต้องให้การประสานงานกันเป็นอย่างดีจึงทำให้กระบวนการทำงานเข้ามามีบทบาทสำคัญและถูกยอมรับให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลและองค์การมากที่สุด (ประภาพร ชื่อสุทธิกุล. 2548: 38) ประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งองค์กรอันเป็นการผลักดันให้เติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ไม่เคยปรากฏเลยว่ามีบริษัทใดที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานทางธุรกิจโดยปราศจากการทำงานร่วมกันที่ดี (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538: 137) งานใดๆ จะประสบความสำเร็จได้นั้นย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรที่เป็นตัวกลางในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรอื่นๆ ปัจจุบันวิทยาการต่างๆ เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้บุคคลเพียงคนเดียวยากที่จะรอบรู้ฉลาดได้ทุกอย่าง ดังนั้นจึงควรรู้จักสังเคราะห์ประโยชน์จากการดึงเอาศักยภาพของบุคคลากรแต่ ละคนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (บรรยงศ์ ไตจินดา. 2542: 381)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่แข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกกระทรวงศึกษาโดยกรมวิชาการได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรตลอดมา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550ฉ: ออนไลน์) องค์การต่างๆรวมถึงสถานศึกษา ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีในการทำงานเช่นกันและมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและต้องอำนวยความสะดวกประสานงานให้บุคลากรที่มีความชำนาญแต่ละด้านมาทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน (กรมวิชาการ. 2544: 3) แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญร่วมกันโดยเน้นให้นักเรียนและครูมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ อบรมพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนเกิดทักษะ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (ทัศนาศาสตร์. 2549: 182)

โรงเรียนเป็นระบบสังคมระบบหนึ่ง บรรดาสิ่งก่อสร้าง อาคาร สถานที่ที่จะสวยหรูเพียงใด หลักสูตรแบบเรียนตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอนจะวิเศษขนาดไหนก็ตามจะไม่มี ความหมายเลย ถ้าคนที่ใช้สิ่งเหล่านั้นไม่มีความสามารถที่จะใช้หรือไม่มีความตั้งใจหรือความพอใจที่จะให้เกิดประโยชน์ สูงสุด รวมความว่าความเจริญทางการศึกษาต่างๆซึ่งมีบุคคลหลายฝ่ายหลายหน้าที่ ประสิทธิภาพใน การจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการดำเนินงานของคณะครูเป็นสำคัญ ส่วนผู้บริหารก็ต้อง มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหารงานทุกด้านด้วย (ภิญโญ สารร. 2526: 6) ดังนั้นสถานศึกษา จึงต้องมีทีมงานหลายๆทีมโยงใยสัมพันธ์กัน ทีมใหญ่ที่สุดของสถานศึกษาจะประกอบด้วยบุคลากร ทุกคน และยังมีทีมงานย่อยๆอีกหลายทีมตามภารกิจของงาน (มารศรี สุธานี. 2545: 2) ดังคำกล่าว ที่ว่า “ไม่มีครูก็ไม่มีโรงเรียน” ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการทางการศึกษา ในรูปแบบต่างๆจำเป็นต้องใช้บุคลากรทางการศึกษาคือครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่การศึกษาอื่นๆ เป็น ปัจจัยสำคัญ เพราะเหตุนี้เองนักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มี ชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช. 2542: 16) หลักสูตร จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนทั่วประเทศมีมาตรฐานทางด้านการศึกษาระทรวงศึกษาธิการจึงปรับปรุง หลักสูตรที่ใช้ในประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากส่วนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาบริหาร หลักสูตรได้โดยการปรับ เพิ่ม ขยาย หรือสร้าง (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2548: ออนไลน์) และสภาพ แตกต่างที่หลากหลายของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดเวลา (ถวัลย์ มาศจรัส; และณิชนันท์ ประสงค์. 2549: 29) สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละ แห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยการจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและ รายวิชาที่ต้องการเพิ่มเติม เป็นรายปีและรายภาค ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตร สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550ฉ: ออนไลน์)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็น หลักสูตรแกนกลางของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544) แต่จากการวิจัยและติดตามประเมินผล การใช้หลักสูตรในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการละมาตรฐานการศึกษา. 2548) พบว่าหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหา มาก แม้ว่าการปฏิรูปการศึกษาจะ มุ่งกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร แต่ผู้เกี่ยวข้องใน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่ยังคงมีแนวปฏิบัติและวัฒนธรรมการทำงานแบบเดิม และการบริหารจัดการหลักสูตรยังคงเป็นแบบ Top down ในลักษณะของการ “สั่งการ-รับคำสั่ง” กล่าวคือ บุคลากรในส่วนกลางยังคงยึดติดกับบทบาทของการบอกให้ผู้ปฏิบัติทำตาม โดยเปิดโอกาสทางเลือกให้ค่อนข้างน้อย ในขณะที่ฝ่ายปฏิบัติในระดับสถานศึกษาก็ยังคงชินกับการเป็นผู้ตาม และขาดความมั่นใจในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง มักจะพึ่งพาแหล่งข้อมูลที่จะใช้เป็นแบบอย่าง และไม่กล้าที่จะปฏิบัตินอกแบบอย่าง เป็นเหตุให้หลักสูตรของหลายโรงเรียนมีลักษณะ “เลียนแบบ” มากกว่าจะจัดทำให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของแต่ละโรงเรียนอย่างแท้จริง

การที่บุคคลของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะผู้บริหารและครูผู้สอน จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญ ทิศทางของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง เพราะได้มีการอภิปราย การตรวจสอบ และการหาข้อยุติอย่างรอบคอบ เป็นที่แน่ชัดว่าการจัดการเรียนการสอนของครูที่ดำเนินตามหลักสูตรที่ตนเองมีส่วนร่วมสร้างขึ้นมาเอง จะทำให้การจัดการเรียนการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2545: 5) สถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญโดยตรง ที่จะต้องจัดทำหลักสูตรของตนเอง โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน (กองวิจัยทางการศึกษา. 2546: 2)

กรุงเทพมหานครโดยสำนักงานการศึกษาจึงตระหนักถึงการทำงานร่วมกันและให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (สำนักงานการศึกษา. 2551: 8) โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดควรกระจายในการบริการจัดการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 (สำนักงานการศึกษา. 2547: 31) และพบว่าโรงเรียนหลายแห่งในสังกัดกรุงเทพมหานครได้นำกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในการใช้บุคลากร ทรัพยากร ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องของการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีวิธีการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยความสมัครใจในหลายรูปแบบ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของแต่ละกรณี

โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงเรียนเพียง 1 โรงเรียนในสำนักงานเขตพญาไท มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารคำนึงถึงการทำงานเพื่อให้เกิดผลกับนักเรียนเพราะการที่จะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จได้นั้นบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน โรงเรียนนั้นเป็นองค์กรที่มนุษย์สร้างขึ้นจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาของเยาวชน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนนั้นๆ โดยตรงภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนคือ การพัฒนาเยาวชนหรือพัฒนาคน ให้เป็นคนทั้งเป็นคนที่มีสมบูรณ์ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2545: 5) โรงเรียนวัดไผ่ตันจึงเห็นความสำคัญของหลักสูตรเป็นอย่างยิ่งต่อการ

เรียนการสอน ถ้าบุคลากรมีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรเป็นอย่างดีแล้วจะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีแก่ผู้เรียน ครูมีทิศทางการที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาเพราะเหตุว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีส่วนกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรมีสาระการเรียนรู้มากเกินไป การวัดผลประเมินไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1) จากปัญหาที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3) โรงเรียนวัดไผ่ตันเป็นโรงเรียนหนึ่งในสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานี้ต้องมีความร่วมมือของบุคลากรในการจัดทำและต้องคำนึงถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพราะฉะนั้นการทำงานร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนจะช่วยเสริมพลังในการทำงาน (กรมวิชาการ. 2544: 35) ทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำเร็จได้เพราะทุกคนทำงานเป็นทีมร่วมกันด้วยความเต็มใจโดยมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อจะนำหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นนี้ไปใช้และนำไปพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน นี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ใน 2 ด้านคือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และ 2) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

2. เพื่อศึกษาลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ คือ 1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน
2) การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3) การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4) การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน
5) การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6) การมีมนุษยสัมพันธ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการแนวทางพัฒนาปรับปรุง
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ
โรงเรียนทั้งในด้านการบริหารงานหลักสูตรและด้านบุคลากร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู โรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
จำนวน 45 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการศึกษา 2 ส่วน คือ

1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 2 ด้าน ได้แก่
  1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
  2. ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา
2. ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ ได้แก่
  1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน
  2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน
  3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด
  4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน
  5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน
  6. การมีมนุษยสัมพันธ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง เอกสารที่เป็นตัวกำหนดวิธีการหรือแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียน จัดทำขึ้นโดยยึดกรอบทิศทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสู่ การปฏิบัติตนที่ดี มีชีวิตอยู่ในชุมชนและสังคมอย่างมีความสุข โดยที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ โรงเรียนนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หรือนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีผลบังคับใช้ในปีการศึกษา 2553 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

2. **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย และให้สามารถบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีขั้นตอนในการจัดทำ 2 ส่วนคือ กระบวนการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3. **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่าง มีระบบมีแนวทางในการจัดทำอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีความสมบูรณ์พร้อมที่ จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีกระบวนการในการจัดทำ 2 ด้านคือ

3.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างความ ตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารจัดให้มีการอบรม จัดทำสารทเทศ จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ หลักสูตรให้ผู้ปกครองและชุมชนรับรู้ หรือ ภารกิจที่สำคัญที่กระทำก่อนการจัดทำหลักสูตรของ สถานศึกษาในการสร้างและพัฒนาความเข้าใจ

3.2 การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดทำแผนหรือแนวทาง ข้อกำหนดกรอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญคือ การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะตั้ง องค์จัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

4. **ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ** หมายถึง การทำงานร่วมกันในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ลักษณะกลุ่มบุคคลที่มาปฏิบัติงานร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความเต็มใจร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่วางไว้ โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาซึ่งลักษณะดังต่อไปนี้

4.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจน หมายถึง การทำงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีลักษณะเข้าใจตรงกันในทิศทางการทำงานที่กำหนดไว้อย่างเดียวกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ทีมงานได้ร่วมกันกำหนดไว้

4.2 การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน หมายถึง การทำงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่แสดงออกซึ่งความเชื่อมั่น นิยมชมชอบ จนเกิดเป็นความเชื่อถือไว้วางใจในบุคคลนั้นๆ ด้วยความเต็มใจตดดยปราศจากการบีบบังคับ

4.3 การติดต่อสื่อสารแบบเปิด หมายถึง การทำงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องมีการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหาในการทำงานอย่างชัดเจนตรงไปตรงมาโดยสามารถซักถาม ได้ตอบและ ตรวจสอบข้อสงสัยได้อย่างเปิดเผย

4.4 การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน หมายถึง การทำงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีลักษณะยอมรับฟังกัน ต้องเคารพในสิทธิซึ่งกันและกันยอมรับในความรู้ความสามารถของกันและกัน เคารพในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน

4.5 การมีส่วนร่วมในการทำงาน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมช่วยกันแสดงความคิดเห็นและวางแผนงาน ตัดสินใจและร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกัน ร่วมกันทำงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

4.6 การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การที่บุคคลต่างๆมีการทำงานที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันโดยมุ่งให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันด้วยความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน

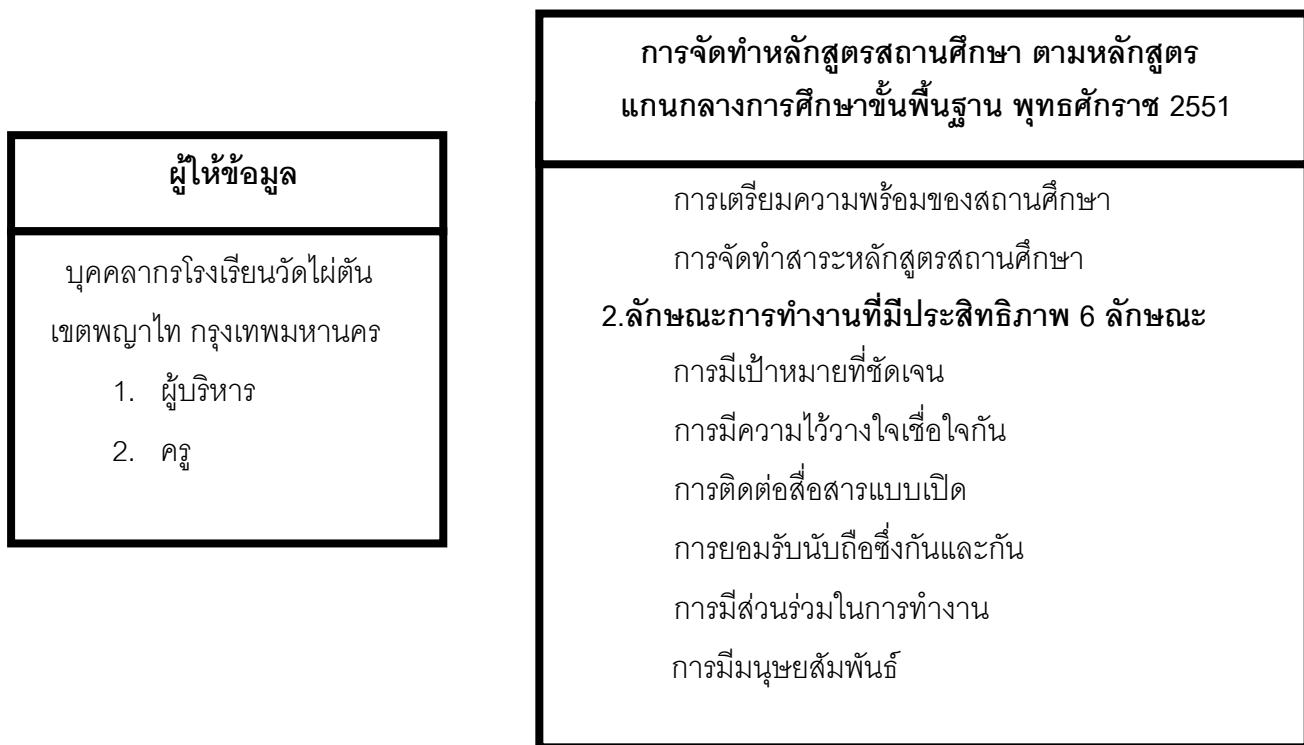
5. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

6. **ครู** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในวิชาต่างๆในโรงเรียนวัดไผ่ตัน สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มี 2 ด้าน คือ 1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 2 ด้าน ได้แก่ 1.) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2.) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา และ 2.) ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ ได้แก่ 1.) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2.) การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3.) การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4.) การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5.) การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6.) การมีมนุษยสัมพันธ์

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภาพประกอบกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.4 หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.5 การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
  - 3.1 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
  - 3.2 ลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ(2551:ออนไลน์) ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 293/2551 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 กำหนดให้สถานศึกษา ในสังกัด จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (เฉลิม พักอ่อน:2551) ดังนี้

1. โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อมตามรายชื่อที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ ใช้หลักสูตรฯ ดังนี้

1.1 ปีการศึกษา 2552 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

1.2 ปีการศึกษา 2553 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5

1.3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกชั้นเรียน

2. โรงเรียนทั่วไป ให้ใช้หลักสูตรฯ ดังนี้

2.1 ปีการศึกษา 2553 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

2.2 ปีการศึกษา 2554 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5

2.3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกชั้นเรียน

สถานศึกษาที่ต้องใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามกำหนดเวลาดังกล่าว

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรื. 2542)

จากการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2546 ก., 2546 ข., 2548 ก., 2548 ข.; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547; สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล, 2548; สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2547; Nutravong, 2002; Kittisunthorn, 2003) พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดดีหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่าง

ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มากทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่น และสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้าน ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเอกสารนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำ ให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิด ความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งเป็น กรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็น ระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็น พลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และ ทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตาม ศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตาม บริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการ ชับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพ

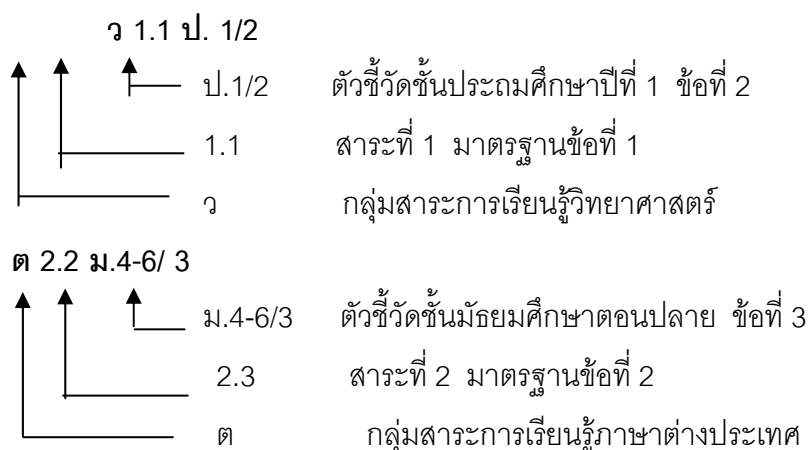
การศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 67 มาตรฐาน ดังนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์

ระหว่าง การดำเนินการต่าง ๆ และใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.4 เข้าใจระบบจำนวนและนำเสนอสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้

สาระที่ 2 การวัด

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด

สาระที่ 3 เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

มาตรฐาน ค 3.2 ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหา

สาระที่ 4 พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชัน

มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) อื่นๆ แทนสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา

สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

มาตรฐาน ค 5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสาร สิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยา ศาสตร์สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติใน ระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลกนำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้าง และแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยา ศาสตร์สื่อสารสิ่งที่ เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิด สารละลาย การเกิดปฏิกิริยา มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยา ศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่ เรียนรู้ และ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 แรงแและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมี คุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติมีกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยา ศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 เข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสัณฐานของโลก มี กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยา ศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซีและเอกภพการปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ การสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ให้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรวงศ์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการ ดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำ อย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรีย์ภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาสารเสพติด และความรุนแรง

ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. **ระดับประถมศึกษา** (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณหน้าของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – 6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	20 0	20 0	20 0	16 0	16 0	16 0	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	20 0	20 0	20 0	16 0	16 0	16 0	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)

กลุ่มสาระการ เรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น			ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 - 6
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2นก .)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	80 0	80 0	80 0	80 0	80 0	80 0	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	1,560 (39 นก.)
● กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	120	120	120	360
● รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัด เพิ่มเติม ตาม ความพร้อมและ จุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง						ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียน ทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้
ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ตาม
ความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียน
ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้อง
กับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชา
เพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา
และเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลา
สำหรับสาระ การเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง
และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวกิจกรรม
นักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้
สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษา
สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตาม
อัธยาศัย สามารถนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม กับ
สภาพและบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ ที่ทำหายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุง เลือกลงอย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถ ส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่าย การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้อง กับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อ การเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควร คำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจ ง่าย และน่าสนใจ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักใน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขต พื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จ

ทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใดรวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาวะความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. **การประเมินระดับชาติ** เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุน การตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ ทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันที่วงที่ ปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล การเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

1. การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

1.1 การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

- (1) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- (2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- (3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

(4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

(1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อย กว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ

(2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด

(3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

(4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่อง เพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจ ของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่า จะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้น ได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษา สามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การ ปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดง ระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผ่าน และไม่ผ่าน

1.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครอง ทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่ สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษา เป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

(1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียน ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(2) ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การ ประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชา พื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

(2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็น รายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต

(3) ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่าน เกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.3 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

(2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 38 หน่วยกิต

(3) ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

สำหรับการจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทางการศึกษา สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย ให้คณะกรรมการของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

หลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่บันทึกผลการเรียน ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.1 ระเบียบแสดงผลการเรียน เป็นเอกสารแสดงผลการเรียนและรับรองผลการเรียนของผู้เรียนตามรายวิชา ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องบันทึกข้อมูลและออกเอกสารนี้ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) จบการศึกษามัธยมศึกษา(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) หรือเมื่อลาออกจากสถานศึกษาในทุกกรณี

1.2 ประกาศนียบัตร เป็นเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองศักดิ์และสิทธิ์ของผู้จบการศึกษา ที่สถานศึกษาให้ไว้แก่ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และผู้จบการศึกษาระดับพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา เป็นเอกสารอนุมัติการจบหลักสูตรโดยบันทึกรายชื่อและข้อมูลของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และผู้จบการศึกษาระดับพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา ระเบียบวาระประชุม ใบบรรณผลการเรียน และ เอกสารอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้

การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่างๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรก ที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียนโดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม

การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียนโดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง การเทียบโอนผลการเรียนให้ เป็นไปตาม ประกาศ หรือ แนวปฏิบัติ ของกระทรวงศึกษาธิการ

การบริหารจัดการหลักสูตร

ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับท้องถิ่นโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการในระดับชาติ พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์ และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้ง สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. หลักสูตรสถานศึกษา

2.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทาง การศึกษาในการที่จะให้ความรู้ ถ่ายทอดความรู้ เสริมสร้างทักษะ ปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาตนเองทุกๆด้าน จึงมีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

อรันท์ นิมนุช (2550: 89) ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้หมายถึง เนื้อหา กิจกรรมประสบการณ์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม กับวัยของเด็ก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข

วัฒนาพร กระจับทุกซ์ (2545: 2-3) กล่าวว่าไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละ บุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลงประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จัก ตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545: 16-17) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย การ เรียนรู้ ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้อง จัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จักกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่น

อดิศักดิ์ สิงห์สีโว (2549: 157) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้คือ เป็น แนวทางที่สถานศึกษาใช้ในการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างความรู้ได้ด้วย ตนเอง และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายที่กล่าวมาพอสรุปความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาคือเป็นแนวทาง หรือข้อกำหนดและประสบการณ์ต่างๆ การบูรณาการการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มากำหนดเป็นสาระและมาตรฐานการ เรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ในชีวิตประจำวันได้ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย

2.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรถือว่ามีความสำคัญต่อสถานศึกษา เป็นแผนที่ทำงานแก่บุคคลกรในโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่ทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 5-6) กล่าวว่าไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษามี ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการคือ

1. สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้สื่อสารสนเทศ ละครเทคโนโลยี สื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาช่วยส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้ อยากเห็น สร้างความมั่นใจจะให้กำลังใจในการเรียนรู้และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. ช่วยส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อวัตถุ สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักและคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และอิสระ เข้าใจความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความสามารถ มีความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก

ฉันทิ ธาตุทอง (2550: 5) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคม เป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษามุ่งผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญของบุคคล สามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุน สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 23-24) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้คือ หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอนจะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีทั้งแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งสำคัญในการสอน มีความสำคัญของหลักสูตรดังนี้ 1. งานด้านหลักสูตรและการสอนทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่ที่วางไว้ 2. งานด้านหลักสูตรทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมาย 3. หลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรบอกได้ว่า วัตถุประสงค์ที่ต้องการมีอะไรบ้าง จะใช้อะไรเป็นวัสดุอุปกรณ์ จะสอนอย่างไร จัดเตรียมการสอนอย่างไรบ้างเพื่อช่วยในด้านการเรียนการสอน หลักสูตรจึงมีความสำคัญ เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

ความสำคัญที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นข้อกำหนดและแนวทางการดำเนินงานการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการเรียนรู้ ให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ตามที่สถานศึกษากำหนด

2.3 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องมือที่กำหนดทิศทางในการเรียนการสอนและยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ หลักสูตรจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญต่อไปนี้ เอกกรินทร์ สีมหาศาล (2545: 234-235) กล่าวถึงหลักสูตรสถานศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1. ทิศทางและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2. จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 4. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 5. มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ 6. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 8. ปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

ธำรง บัวศรี (2542: 8-9) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตรหมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตรหมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชาหมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหาหมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอนหมายถึง กระบวนการและวิธีการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
8. การประเมินผลหมายถึงการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

9. วัตถุประสงค์และสื่อการเรียนการสอนหมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดีทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆรวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่นๆที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพประสิทธิภาพการเรียนการสอน

รุจิรี ภูสาระ (2545: 8) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการคือ 1. จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล 2. ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้เพื่อจุดมุ่งหมายบรรลุ 3. วิธีการจัดประสบการณ์เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4. วิธีการประเมินเพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาคือ ทิศทางและเป้าหมายการจัดการศึกษารวมทั้งจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา รูปแบบและการพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล ทุกส่วนต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันทุกขั้นตอน เมื่อมาประกอบกันจะเกิดผลสมบูรณ์

2.4 หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: ออนไลน์) จากรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่าสถานศึกษาสามารถนำเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่สนองต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นโดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ส่วนนำ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน)

2. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร (รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เวลาเรียน

ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) (รายปี)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) (รายภาค)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) (รายภาค)

โครงสร้างหลักสูตรเป็นการนำเสนอโครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนในแต่ละระดับชั้นสนองต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความเป็นท้องถิ่นทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาที่สะท้อนการบริหารจัดการหลักสูตร เวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติม หรือ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมตามความต้องการของโรงเรียน

3. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา (รหัสวิชา ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้น
เวลาเรียน รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา

- 3.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้
- 3.2 ศึกษาตัวชี้วัดชั้นปี (ป.1 - ม.3)
- 3.3 ศึกษาตัวชี้วัดช่วงชั้น (ม.4 - ม.6)
- 3.4 ศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลาง
- 3.5 ศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครปฐม เขต 2 และโรงเรียน

- 3.6 ศึกษาการลงรหัสรายวิชาทั้งพื้นฐาน และเพิ่มเติม

ประมวลจัดทำคำอธิบายรายวิชา แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ อันประกอบไปด้วย
ส่วนของสาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะที่เกิด (คุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตร)

4. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

- 5.1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 5.2 มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด
- 5.3 สาระการเรียนรู้

ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลักสูตร

แกนกลางและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติม

6. การออกแบบการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน

- 6.1 ตัวชี้วัด
- 6.2 สาระการเรียนรู้ทั้งแกนกลางและท้องถิ่น
- 6.3 ชิ้นงาน / ภาระงาน
- 6.4 เกณฑ์การประเมิน
- 6.5 ชื่อหน่วยการเรียนรู้
- 6.6 เวลาเรียน

ดำเนินการออกแบบการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้) ประกอบ
ไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ (ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์) ชิ้นงาน/ภาระงาน เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน กิจกรรมการเรียนรู้ (นำเข้าสู่
สู่บทเรียน ช่วยพัฒนาผู้เรียน รวบรวม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกผลหลังสอน)

7. คู่มือการวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา

7.1 การประเมินในระดับชั้นเรียน ประเมินความก้าวหน้าโดยใช้วิธีการอย่างหลากหลาย

7.2 การประเมินในระดับสถานศึกษา ตัดสินผลการเรียนรู้รายปี / รายภาค การอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งโรงเรียนนำร่องและพร้อมใช้ในปีการศึกษา 2552 โรงเรียนทั่วไปใช้ในปีการศึกษา 2553 จะเห็นได้ว่าเป็นการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเดิม โดยจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยประมวลจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และสถานศึกษาพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน / ท้องถิ่นที่ต้องการพัฒนาเป็นพิเศษ

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้เป็นแม่แบบให้วิทยากรแกนนำ นำไปใช้ในการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีวิธีการดังนี้คือ

1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

1.2 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (หลักสูตรแกนกลาง กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น บริบทความต้องการของสถานศึกษา)

1.3 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

- ส่วนนำ (ความนำ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฯลฯ)
- โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรโรงเรียน/โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียน
- คำอธิบายรายวิชา
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- เกณฑ์การจบการศึกษา

1.4 นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

1.5 ใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ระดับชั้นเรียน)

1.6 วิจัย ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/ คณะทำงานและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ : มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชน และของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

4. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบนำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น

การเขียนส่วนนำของหลักสูตรสถานศึกษา

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย

1.1 ความนำ

แสดงให้เห็นความเชื่อมโยง ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น จุดเน้น และความต้องการของโรงเรียน

1.2 วิสัยทัศน์โรงเรียน

เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เอกลักษณะของโรงเรียนเพื่อสร้างศรัทธา จุดประกายความคิดในการพัฒนาองค์กร และคุณภาพผู้เรียน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น จุดเน้น และความต้องการของโรงเรียน

1.3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

เป็นสมรรถนะจำเป็นพื้นฐาน 5 ประการที่ผู้เรียนพึงมี ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สมรรถนะสำคัญเหล่านี้ได้หลอมรวมอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนอาจจะเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น เป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนอาจจะเพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม

2. วิธีการกำหนดวิสัยทัศน์ มีแนวทางการกำหนด ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูล ต่อไปนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

- 2) ศึกษากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

- 3) ศึกษาข้อมูลความต้องการ จุดเน้นของท้องถิ่นและโรงเรียน

2.2 กำหนดคำสำคัญที่มุ่งบอกถึงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตร

2.3 ลักษณะของวิสัยทัศน์ที่สมบูรณ์ ควรประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

- 1) สอดคล้องกับจุดหมาย หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

- 2) สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

- 3) แสดงภาพอนาคตของผู้เรียนที่ครอบคลุมสภาพความต้องการของโรงเรียน

ชุมชน และท้องถิ่น

- 4) ใช้ภาษากระชับ ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้

ตัวอย่างวิสัยทัศน์โรงเรียน

แบบที่ 1

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

แบบที่ 2

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน .. .. มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมีความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

แบบที่ 3

โรงเรียน ..... มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีความรู้และทักษะพื้นฐานการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบที่ 4

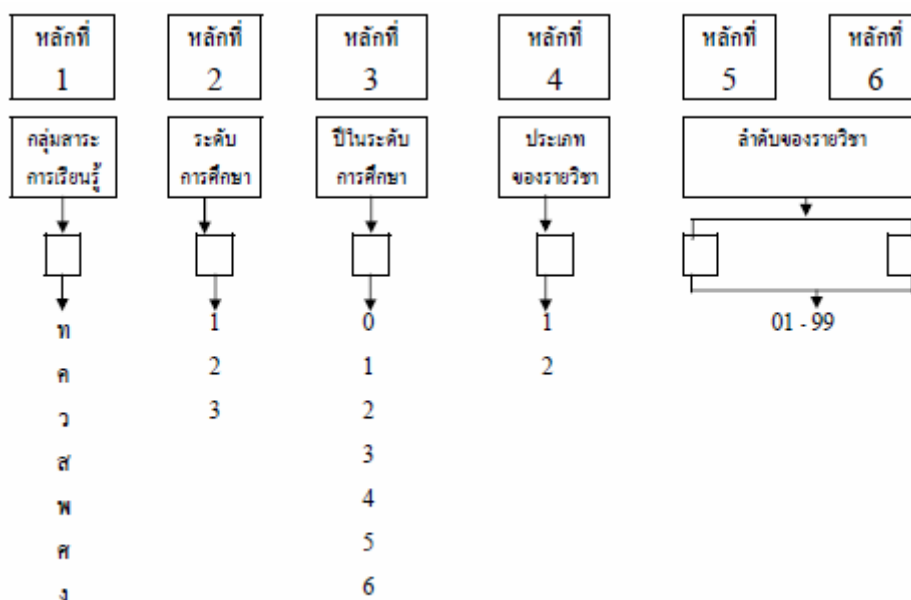
โรงเรียน ..... เป็นองค์กรผู้นำการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน เป็นเลิศด้านคุณธรรม วิชาการและพื้นฐานเทคโนโลยี มีมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ หลักสูตรโรงเรียน ..... มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีความตระหนัก รักท้องถิ่น และดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

แบบที่ 5

ภายในปี พ.ศ. .... โรงเรียน ..... มุ่งเน้นจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ตระหนักถึงการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรม ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นผู้นำทางวิชาการ

แก่การอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนเชี่ยวชาญการใช้เทคโนโลยี สืบสานประเพณีวัฒนธรรมไทย มีใจรัก สิ่งแวดล้อม น้อมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประเพณีโดยยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียน และรายวิชาของกลุ่มสาระ การเรียนรู้การกำหนดรหัสวิชา เพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการสื่อสาร สถานศึกษา จำเป็นต้องกำหนดรหัสวิชาอย่างเป็นระบบ ระบบรหัสวิชา การกำหนดรหัสวิชาควรรหัสใช้ตัวเลขอารบิก เพื่อสื่อสารและการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา ระบบรหัสวิชา สำหรับรายวิชาพื้นฐานและ รายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยตัวอักษร และตัวเลข 6 หลัก ดังนี้

ใช้รหัสตัวอักษรตามรายการรหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักที่ 1 เป็นรหัสตัวอักษรแสดงกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

- ท หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- ค หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- ว หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- ส หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- พ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- ศ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- ง หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้ใช้รหัสของแต่ละภาษาตามรายการ

หมายเหตุ รหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ดังนี้

1) รายการรหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่จะนำไปใส่แทน มี

ก หมายถึง ภาษาเกาหลี	ข หมายถึง ภาษาเขมร
จ หมายถึง ภาษาจีน	ช หมายถึง ภาษารัสเซีย
ญ หมายถึง ภาษาญี่ปุ่น	ด หมายถึง ภาษาเวียดนาม
น หมายถึง ภาษาลาติน	บ หมายถึง ภาษาบาลี
ป หมายถึง ภาษาสเปน	ฝ หมายถึง ภาษาฝรั่งเศส
ม หมายถึง ภาษามลายู	ย หมายถึง ภาษาเยอรมัน
ร หมายถึง ภาษาอาหรับ	ล หมายถึง ภาษาลาว
อ หมายถึง ภาษาอังกฤษ	
ฮ หมายถึง ภาษาฮินดู	

2) กรณีที่มีสถานศึกษาใดจัดทำรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาทำเรื่องเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดรหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมและประกาศให้สถานศึกษาทั่วประเทศได้รับทราบและใช้ให้ตรงกัน

หลักที่ 2 เป็นรหัสตัวเลขแสดงระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สะท้อนระดับความรู้และทักษะในรายวิชาที่กำหนดไว้ คือ

- 1 หมายถึง รายวิชาระดับประถมศึกษา
- 2 หมายถึง รายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3 หมายถึง รายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักที่ 3 เป็นรหัสตัวเลขแสดงปีที่เรียนของรายวิชา ซึ่งสะท้อนระดับความรู้และทักษะในรายวิชาที่กำหนดไว้ในแต่ละปี คือ

- 0 หมายถึง รายวิชาที่ไม่กำหนดปีที่เรียน จะเรียนปีใดก็ได้ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 1 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.1 ม.1 และม.4)
- 2 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 2 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.2 ม.2 และม.5)
- 3 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 3 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.3 ม.3 และ ม.6)

4 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 4 ของระดับประถมศึกษา (ป.4)

5 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 5 ของระดับประถมศึกษา (ป.5)

6 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 6 ของระดับประถมศึกษา (ป.6)

หลักที่ 4 เป็นรหัสตัวเลขแสดงประเภทของรายวิชา คือ

1 หมายถึง รายวิชาพื้นฐาน

2 หมายถึง รายวิชาเพิ่มเติม

หลักที่ 5 และ**หลักที่ 6** เป็นรหัสตัวเลขแสดงลำดับของรายวิชาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปี/ระดับการศึกษาเดียวกัน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนตั้งแต่ 01-99 ดังนี้

รายวิชาที่กำหนดปีที่เรียน ให้นำรหัสหลักที่ 5-6 ต่อเนื่องในปีเดียวกัน หากจัดรายวิชาเป็นรายภาค ให้กำหนดเรียงลำดับรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันให้เสร็จสิ้นในภาคเรียนแรกก่อน แล้วจึงกำหนดต่อในภาคเรียนที่สองรายวิชาที่ไม่กำหนดปีที่เรียน ให้นำรหัสหลักที่ 5-6 ต่อเนื่องในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งนี้ รหัสหลักที่ 5 และหลักที่ 6 ของรายวิชาเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้กำหนดรหัสวิชา เป็นช่วงลำดับ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ลำดับที่ 01 - 19 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มฟิสิกส์

ลำดับที่ 21 - 39 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มเคมี

ลำดับที่ 41 - 59 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มชีววิทยา

ลำดับที่ 61 - 79 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มโลกและอวกาศ

ลำดับที่ 81 - 99 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มวิทยาศาสตร์อื่น ๆ

โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ระดับประถมศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120
○ ประวัติศาสตร์	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)
○ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	}	(80)	(80)	(80)	(80)	(80)
○ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม						
○ เศรษฐศาสตร์						
○ ภูมิศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840
● รายวิชา / กิจกรรม ที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละ 40 ชั่วโมง					
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
○ กิจกรรมแนะแนว	}	120	120	120	120	120
○ กิจกรรมนักเรียน						
- ลูกเสือยุวกาชาด - ชุมนุม						
○ กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์						
รวมเวลา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
รวมเวลาทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง			ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง		

หมายเหตุ ให้โรงเรียนระบุเวลาเรียนตามที่โรงเรียนกำหนด

ตัวอย่างที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายวิชา/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท11101 ภาษาไทย	200
ค11101 คณิตศาสตร์	200
ว11101 วิทยาศาสตร์	80
ส11101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส11102 ประวัติศาสตร์	40
พ11101 สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ11101 ศิลปะ	80
ง11101 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40
อ11101 ภาษาอังกฤษ	40
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	
ท11201 ทักษะการเขียน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
● กิจกรรมแนะแนว	30
● กิจกรรมนักเรียน	
ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด	40
ชมรม/ชุมนุม	40
● กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	10
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	1,000

4. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชาเป็นกรอบองค์ความรู้ที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นคำอธิบายรายวิชาควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ รหัสวิชา ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นปี จำนวนชั่วโมง หน่วยกิต ที่สอนตลอดทั้งปีหรือตลอดภาคเรียน

การเขียนคำอธิบายรายวิชา เขียนเป็นความเรียงโดยระบุงค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุตามตัวชี้วัด ในรายวิชาพื้นฐาน หรือผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมและระบุรหัสตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ไว้ส่วนท้ายของรายวิชานั้น ๆ

ลักษณะของคำอธิบายรายวิชา

1. สะท้อนตัวชี้วัดและครอบคลุมทุกตัวชี้วัดชั้นปี
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร
3. ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้
4. ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

วิธีการเขียนคำอธิบายรายวิชารายวิชาพื้นฐาน

1. วิเคราะห์ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางทุกตัวชี้วัด
2. กำหนดความรู้ที่เป็นสาระการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. จัดกลุ่มตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน
4. เรียบเรียงเป็นความเรียงให้เป็นคำอธิบายรายวิชา ตามรูปแบบของคำอธิบายรายวิชา
5. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าโรงเรียนต้องการที่จะจัดอย่างไร
6. การกำหนดเกณฑ์การจบการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การจบการศึกษา
7. การตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา

เฉลิม พักอ่อน (2552: ออนไลน์) กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาไว้ดังนี้

การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ต้องพิจารณาข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป้าหมาย/จุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนระดับท้องถิ่น (หลักสูตรระดับท้องถิ่น) แล้วจึงดำเนินการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้ (สำหรับความเป็นท้องถิ่น สถานศึกษาสามารถสอดแทรกในวิชาพื้นฐาน สอดแทรกหรือจัดทำเป็นรายวิชาในวิชาเพิ่มเติม และสามารถสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)

1. รายวิชาพื้นฐานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องให้จำนวนหน่วยกิต/ชั่วโมงตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดการให้ชื่อวิชาในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ระดับประถมศึกษา ให้ชื่อวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ให้ชื่อวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือให้ชื่อตามเนื้อหาสาระของรายวิชานั้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถจัดแยกได้มากกว่า 1 รายวิชา (1 รายวิชาต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 0.5 หน่วยกิต) แต่รวมจำนวนชั่วโมงของกลุ่มสาระฯ แล้วต้องไม่เกินจำนวนชั่วโมงที่กำหนดในโครงสร้างเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดโดยหลักสูตรแกนกลางฯ

การจัดรายวิชาตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มาจัดวางในแต่ละปี (ระดับประถมศึกษา) หรือภาคเรียน (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) ให้เป็นลำดับที่เหมาะสมกับการรับรู้ของผู้เรียน

สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา สามารถแยกมากกว่า 1 รายวิชาได้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา อาจแยกเป็น 2 รายวิชา เป็นวิชาสุขศึกษา และวิชาพลศึกษา วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี อาจแยกเป็น 2 รายวิชา คือ วิชาคอมพิวเตอร์ และวิชาการงานและอาชีพ เป็นต้น แต่จำนวนหน่วยกิต หรือจำนวนชั่วโมง/ปีของ 2 รายวิชารวมกันแล้ว ต้องไม่เกินจำนวนชั่วโมงในโครงสร้างเวลาเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางฯ

2. รายวิชาเพิ่มเติม

2.1 ระดับประถมศึกษา จัดรายวิชาปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง และมัธยมศึกษาตอนต้น จัดรายวิชาปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง ให้ชื่อวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของรายวิชา

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดรายวิชาปีละไม่น้อยกว่า 1,680 ชั่วโมง ให้ชื่อวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของรายวิชา

รายวิชาเพิ่มเติม ผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่เรียกว่า “ผลการเรียนรู้” เองให้ชัดเจน เนื่องจากไม่มีตัวชี้วัดรายปี/รายช่วงชั้น และให้ใช้คำว่า “ผลการเรียนรู้” เท่านั้น ไม่ใช่ คำว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

การกำหนดรหัสวิชา มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

หลักที่ 1 หลักที่ 2 หลักที่ 3 หลักที่ 4 หลักที่ 5 และ หลักที่ 6 กลุ่มสาระฯ ระดับปีในระดับการศึกษา ประเภทของรายวิชา ลำดับของรายวิชา ใช้รหัสตัวอักษรตามรายการรหัสตัวอักษร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ใช้ อ ภาษาญี่ปุ่น ใช้ ญี่ปุ่น ภาษาจีน ใช้ จ เป็นต้น

หลักที่ 1 เป็นรหัสตัวอักษรแสดงกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

ท หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ค หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ว หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ส หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

พ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ศ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ง หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้ใช้รหัสของแต่ละภาษาตามรายการที่กำหนด คือ ข หมายถึง ภาษาเขมร จ หมายถึง ภาษาจีน ช หมายถึง ภาษารัสเซีย ญ หมายถึง ภาษาญี่ปุ่น ต หมายถึง ภาษาเวียดนาม น หมายถึง ภาษาลาติน บ หมายถึง ภาษาบาลี ป หมายถึง ภาษาสเปน ฝ หมายถึง ภาษาฝรั่งเศส ม หมายถึง ภาษามลายู ย หมายถึง ภาษาเยอรมัน ร หมายถึง ภาษาอาหรับ ล หมายถึง ภาษาลาว อ หมายถึง ภาษาอังกฤษ และ ฮ หมายถึง ภาษาฮินดู

กรณีที่สถานศึกษาได้จัดรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากที่กระทรวงกำหนดไว้ ให้สถานศึกษาทำเรื่องเสนอ สพฐ. เพื่อกำหนดรหัสตัวอักษรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศเพิ่มเติม และประกาศให้สถานศึกษาทั่วประเทศได้รับทราบและใช้ให้ตรงกัน

หลักที่ 2 เป็นรหัสตัวเลขแสดงระดับการศึกษา ได้แก่

- 1 หมายถึง รายวิชาระดับประถมศึกษา
- 2 หมายถึง รายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3 หมายถึง รายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักที่ 3 เป็นรหัสตัวเลขแสดงปีที่เรียนของรายวิชา ได้แก่

- 0 หมายถึง รายวิชาไม่กำหนดปีที่เรียน จะเรียนปีใดก็ได้ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 1 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย(ป.1 ม.1 และ ม.4)
- 2 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 2 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย(ป.2 ม.2 และ ม.5)
- 3 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 3 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย(ป.3 ม.3 และ ม.6)
- 4 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 4 ของระดับประถมศึกษา (ป.4)
- 5 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 5 ของระดับประถมศึกษา (ป.5)
- 6 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ 6 ของระดับประถมศึกษา (ป.6)

หลักที่ 4 เป็นรหัสตัวเลขแสดงประเภทของรายวิชา ได้แก่

1. หมายถึง รายวิชาพื้นฐาน
2. หมายถึง รายวิชาเพิ่มเติม

หลักที่ 5 เป็นรหัสตัวเลขแสดงลำดับของรายวิชา ได้แก่

ลำดับวิชาที่ 1- ลำดับวิชาที่ 99

2.5 การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กับ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
กับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
<p>1. หลักสูตรไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ได้กำหนดเป็นแนวทางไว้ในเอกสาร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สถานศึกษา กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามบริบทของสถานศึกษา</p>	<p>1. กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นภาพรวมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความชัดเจนมากขึ้นสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นกรอบทิศทางในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดไว้</p>
<p>2. กำหนดหลักการของหลักสูตร ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล 2) เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ 4) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ 	<p>2. ปรับปรุงหลักการของหลักสูตร เพื่อให้มีความชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยปรับจากเดิม 5 ข้อ เป็น 6 ข้อ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้และคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ตอบสนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 254	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
<p>5) เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์</p>	<p>5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด</p> <p>6) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์</p>
<p>3. กำหนดจุดหมายของหลักสูตร ดังนี้</p> <p>1) เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>2) มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า</p> <p>3) มีความรู้อันสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์</p> <p>4) มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต</p> <p>5) รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่</p>	<p>3. ปรับจุดหมายของหลักสูตร เพื่อให้มีความชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจากจุดหมาย 9 ข้อ เป็น 5 ข้อ ดังนี้</p> <p>1) มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>2) มีความรู้อันเป็นสากล มีทักษะในการจัดการ ทักษะกระบวนการคิด ทักษะในการดำเนินชีวิต ทักษะในการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี</p> <p>3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย</p> <p>4) มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
<p>6) มีประสิทธิภาพในการผลิต และการบริโภคมีค่านิยมเป็นผู้ผลติมากกว่าเป็นผู้บริโภค</p> <p>7) เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>8) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม</p> <p>9) รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม</p>	<p>5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข</p>
<p>4. โครงสร้างหลักสูตร</p> <p>4.1 กำหนดเป็น 4 ช่วงชั้น ดังนี้</p> <p>ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3</p> <p>ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6</p> <p>ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3</p> <p>ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6</p> <p>4.2 กำหนดเวลาเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเวลารวมไว้เป็นช่วงกว้างๆ ในแต่ละช่วงชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) กำหนดเวลาเรียนทั้ง 8 กลุ่ม ปีละประมาณ 800-1000 ชั่วโมง โดยให้สถานศึกษา กำหนดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระเองตามความเหมาะสม</p>	<p>4. โครงสร้างหลักสูตร</p> <p>4.1 กำหนดเป็น 3 ระดับ ดังนี้</p> <p>1) ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)</p> <p>2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)</p> <p>4.2 กำหนดเวลาเรียนขั้นต่ำของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี และให้สถานศึกษาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น เช่นกำหนดเวลาเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ป.1 จำนวน 200 ชั่วโมง</p>

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
<p>5. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ / มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น</p> <p>5.1 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ 76 มาตรฐาน</p> <p>5.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นโดยกำหนดไว้เป็นช่วงๆ ละ 3 ปี ซึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้น ป.3 ซึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้น ป. 3 ป. 6 ม.3 ม.6 และให้สถานศึกษานำไปเป็นกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อนำไปเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระในแต่ละชั้นปีเอง ซึ่งทำให้ขาดเอกภาพ และมีปัญหาในการเทียบโอนผลการเรียนรู้</p>	<p>5. ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และกำหนดตัวชี้วัดชั้นปี / ช่วงชั้น</p> <p>5.1 ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน โดยปรับปรุงจาก 76 มาตรฐาน ลดลงเหลือ 67 มาตรฐาน</p> <p>5.2 กำหนดตัวชี้วัดชั้นปีสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4-6) เพื่อช่วยในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในแต่ละระดับชั้น รวมทั้งครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้เลย ซึ่งเป็นการช่วยลดภาระของครู</p>
<p>6. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ</p> <p>1) กิจกรรมแนะแนว</p> <p>2) กิจกรรมนักเรียน</p>	<p>6. ปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเพิ่มกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนด คือ การมีจิตสาธารณะ อันจะช่วยให้สังคมเกิดสันติสุข อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข</p> <p>ดังนั้น ในหลักสูตรแกนกลางฯ จึงได้กำหนดกิจกรรมผู้เรียน เป็น 3 ลักษณะดังนี้</p> <p>1) กิจกรรมแนะแนว</p> <p>4) กิจกรรมนักเรียน</p> <p>3) กิจกรรมเพื่อนสังคมและสาธารณประโยชน์</p>

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
<p>7. การวัดและประเมินผล และการจบหลักสูตร</p> <p>7.1 หลักสูตรกำหนดให้สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตรเอง รวมทั้งจัดทำแนวทาง การวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด</p> <p>7.2 การตัดสินผลการเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ตัดสินผลการเรียนเป็นรายปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัดสินผลการเรียนเป็นรายภาค 	<p>7. การวัดและประเมินผล และการจบหลักสูตร</p> <p>7.1 หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนดเกณฑ์กลางการจบหลักสูตร การตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงควบคุม เพื่อให้สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด</p> <p>7.2 การตัดสินผลการเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษา ตัดสินผลการเรียนเป็นรายปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ ตอนปลาย ตัดสินผลการเรียนเป็นรายภาค

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สังต์ อุทรานันท์ (2532: 28 - 43) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการของสังคมและผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดหลักสูตรได้สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำหลังจากได้วิเคราะห์และได้ทราบถึงสภาพปัญหา ตลอดจนความต้องการต่าง ๆ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำมาจัดไว้ในหลักสูตร จะต้องผ่านการพิจารณากลับกรองถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล ขั้นนี้มุ่งที่จะหาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลว่าจะจัดและประเมินผลอะไรบ้าง จึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือจุดหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนนี้มุ่งศึกษาหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตร หลังจากที่ได้มีการร่างหลักสูตรเสร็จแล้ว ทั้งนี้เพื่อหาวิธีแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลการใช้หลักสูตร หลังจากได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว ก็ควรที่จะประเมินผลการใช้ว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องและมีจุดใดบ้างที่ควรจะได้รับ การปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้หลังจากที่ได้ตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่ามีข้อบกพร่อง จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2544: 5) ให้แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและสาระของท้องถิ่นไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร
2. วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม
3. ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและสังคม
4. ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
5. ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานหลักสูตร
6. วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด
7. พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ถวัลย์ มาศจรัส; และณิชนันท์ ประสงค์ (2449: 21-25) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสนุก และความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจทำให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ได้รับข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมจิตใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้าน จิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกหน้าที่ถูก และผิด เข้าใจและศรัทธาในตัวเองของตัว ต้องพัฒนาหลักสูตรคุณธรรม ช่วยให้เป็นผู้มีพลเมืองมีความรับผิดชอบสามารถช่วยสังคมพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมมีความเสมอภาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 13 - 20) มีแนวทางดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้คือ 1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3. การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วง และสัดส่วนเวลาเรียน 4. การจัดทำสาระของหลักสูตร 5. การออกแบบการเรียนรู้ 6. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา 8. พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545: 223) ได้ให้แนวทางการจัดทำหลักสูตรไว้คือ

1. วางแผนจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

- มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตร

สถานศึกษา

- มีการวางแผนและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน
- มีปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาและจุดเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของผู้เรียน

- มีแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับสภาพและ

ความต้องการของผู้เรียน

2. จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

- จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง
- ดำรวจวิเคราะห์สภาพและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน
- จัดทำสาระการเรียนรู้

3. พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

- วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียน
- จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา
- กำหนดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

กมล ภูประเสริฐ (2547: 9-10) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาควรดำเนินงาน ตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้โดยการจัดเป็นกลุ่ม ๆ ไว้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางนี้มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาตรงที่ ช่วยให้บุคลากรของสถานศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียด เพื่อการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาคเรียนต่อไป นอกจากนี้จะช่วยให้เกิดแนวคิดว่าสถานศึกษา จะมีแนวในการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตน ในส่วนใดบ้าง

2. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง แต่เนื่องจาก มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางจะเขียนได้ครอบคลุมค่อนข้างมาก ถ้าสถานศึกษาเห็นว่า มาตรฐานการเรียนรู้มีอยู่แล้ว ก็อาจกำหนดเฉพาะสาระการเรียนรู้เฉพาะท้องถิ่นที่จำแนกตามช่วงชั้น

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการนำผลงานในข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้เป็นรายปี กำหนดเวลาเรียนให้ เหมาะสม สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จะต้องกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและกำหนดหน่วยกิตให้เหมาะสม

4. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ต้องนำเอกสารสาระการเรียนรู้ตามข้อ 3 ที่เกี่ยวข้องกันมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กัน แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยมาตรฐาน การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียน ซึ่งเมื่อรวมทุกหน่วยเข้าด้วยกันจะสมบูรณ์ตามหลักสูตรที่ กำหนดไว้เป็นรายภาคหรือรายปี แต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องทำเป็นรายวิชา นอกจากนั้น ยังต้องดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่กำหนดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 10) กล่าวไว้ว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้นส่วนใหญ่จัดทำหลักสูตรโดยคณะครูในโรงเรียน และบางโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียนอื่น จัดทำในสหวิทยเขตเขต กลุ่มโรงเรียน มีวิทยากรแกนนำให้ความรู้ นิเทศและติดตาม ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาเงินทุน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนและสิ่งก่อสร้างต่างๆ โรงเรียนให้บุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา วางแผนการใช้หลักสูตร ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน มีโครงการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาและสนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด โรงเรียนยังจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ได้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษามีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรจุวิชาเรียนและเวลาเรียนครบตามหลักสูตร กำหนดวิชาเรียนในแต่ละคาบ กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนแต่ละช่วงชั้น กลุ่มสาระ กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดคาบเวลารายปี การวัดผล และประเมินผล วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ กำหนดสื่อการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียน และแผนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้นั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมและสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข จึงต้องมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เป็นระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษาด้วยตนเอง ในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้นไม่ได้อยู่ที่การจัดทำเอกสารหลักสูตร ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดอยู่ที่การใช้หลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน (ประยูร ลังกาพินธุ์, 2550: ออนไลน์) ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหลักสูตร มีการเตรียมการ การดำเนินงาน การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549: 12-22)

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545: 221-231) กล่าวว่าจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีภารกิจที่สำคัญคือ

2. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา คือ การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดทำ

ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคคลกรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

2. การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ การวางแผนจัดทำหลักสูตร จัดทำสาระของหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

3. การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา คือการบริหารการใช้หลักสูตร บริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนคือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การวัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ การเสริมสร้างปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเรียนของผู้เรียน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้บุคคลกร องค์กร และสถาบันในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดระบบการประเมินผลตามสภาพจริง

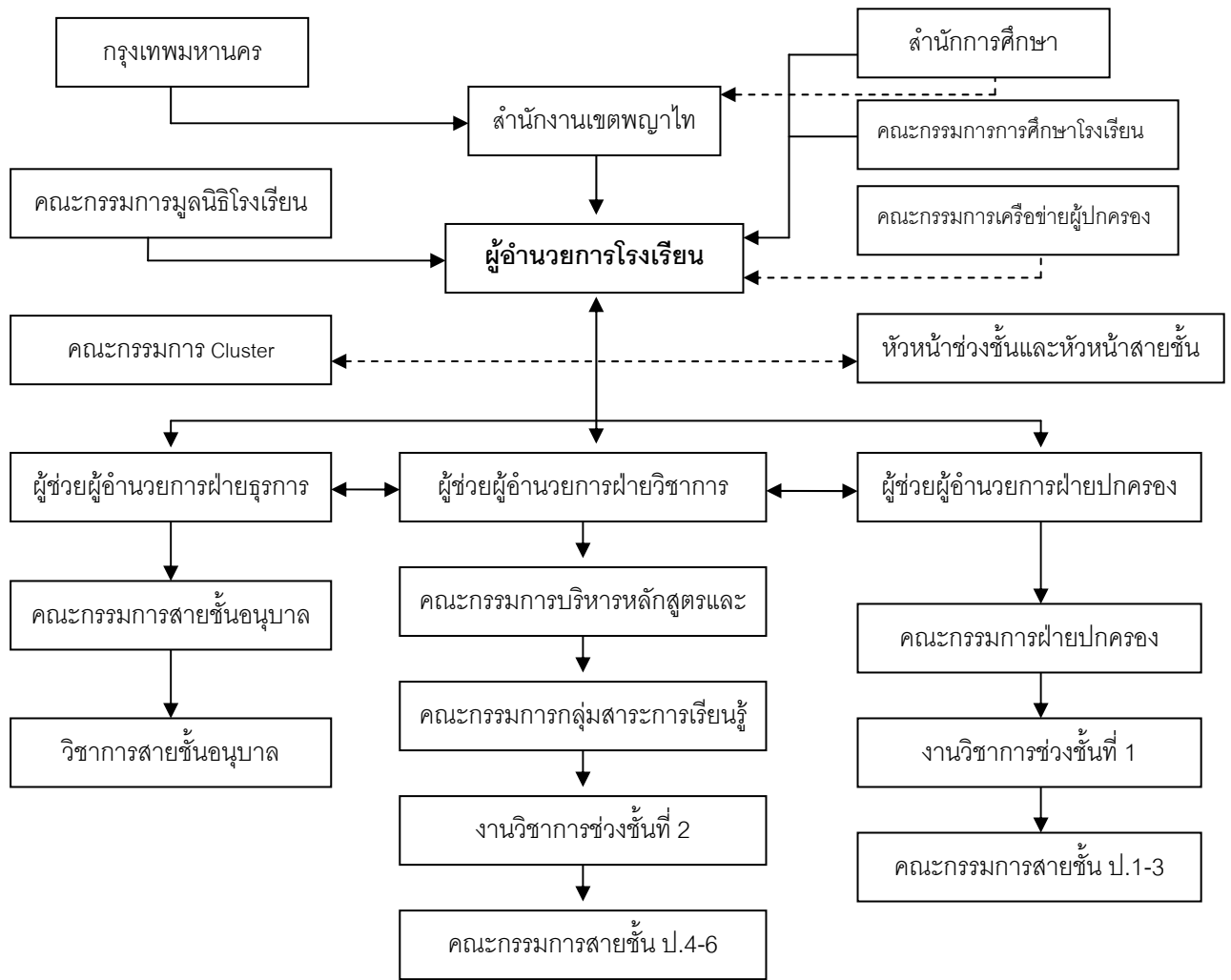
6. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาคือการทำให้ผู้เรียนค้นคว้าได้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ จัดระบบนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้แก่สาธารณชนทราบเป็นประจำ (ปี/ภาค) สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544: 1-22) ให้แนวทางรายละเอียดกระบวนการจัดการหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นหลักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้เอง และหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทาง ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการให้การจัดทำ ดังนี้คือ 1. การเตรียมความพร้อม 2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4. การดำเนินการใช้หลักสูตร 5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6. การสรุปผลการดำเนินงาน 7. การปรับปรุงพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 27-29) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ 3 ประการคือ 1. การพร้อมความพร้อมของสถานศึกษา 2. การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 3. กำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545: 27-28) เสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่สถานศึกษา ต้องจัดทำเป็นระบบต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ดังนี้คือ 1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2. การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร 4. การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร 5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 7. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

แนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการวางแผนกำหนดการจัดการดำเนินการปฏิบัติงานตามภาระงานของสถานศึกษา โดยผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนการดำเนินงานในการจัดทำเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำหลักสูตรอย่างสมบูรณ์ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตันนั้นทางโรงเรียนมีการดำเนินงานดังนี้โรงเรียนวัดไผ่ตัน เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2476 โดยใช้ศาลาการเปรียญของวัดไผ่ตันเป็นสถานที่เล่าเรียน พื้นที่ของโรงเรียนจำนวน 3 งาน 12 ตารางวา พ.ศ. 2483 ได้ย้ายสถานที่เรียนจากศาลาการเปรียญมาเรียนอาคารเรียนหลังใหม่ พ.ศ.2503 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณให้ก่อสร้างอาคารเรียนสำหรับนักเรียน พ.ศ.2506 โรงเรียนได้โอนจากกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นโรงเรียนเทศบาลสังกัดกองการศึกษา ฝ่ายการศึกษาและสวัสดิการสังคมตามมติของคณะรัฐมนตรี พ.ศ.2507 เทศบาลนครกรุงเทพ ได้แบ่งงบประมาณเสริมสร้างอาคารเรียนให้อีก โดยเพิ่มรั้วขึ้นอีก 1 ด้าน รวมเป็น 3 ด้าน และเทศบาลได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มี 2 ผลิต และเทศบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณ สร้างรั้วสังกะสี ด้านหลังซึ่งเป็นคลองจัดซ่อมห้องน้ำ ซ่อมรั้วทางทิศตะวันตกที่ชำรุด 1 ซอง พ.ศ.2514 ได้รับงบประมาณอาคารเรียน 3 ชั้น มี 6 ห้องเรียน พ.ศ.2518 กรุงเทพมหานครให้งบประมาณรื้ออาคารเรียน 1 หลัง และสร้าง อาคารเรียนใหม่เป็นตึก 3 ชั้น ได้ทุนไปร่ง มี 15 ห้อง พ.ศ.2535 ได้รับงบประมาณจากกรุงเทพมหานครปรับปรุงเวทีห้องประชุม ห้องปฏิบัติการทางภาษาจัดการศึกษาเปิดการสอนเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พ.ศ.2536 ได้รับงบประมาณสร้างตึก 6 ชั้นพร้อมลิฟต์โรงเรียนวัดไผ่ตัน ตั้งอยู่เลขที่ 64/1 ซอยพหลโยธิน 15 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งโรงเรียนวัดไผ่ตันเป็นโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันเปิดทำการสอนในระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีสายงานการบริหาร ตามแผนภูมิดังนี้

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดไผ่ตัน

ที่มา: สารสนเทศของโรงเรียนวัดไผ่ตัน. (2551). หน้า 7.

โรงเรียนวัดไผ่ตัน เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่กลางใจเมืองหลวง การเดินทางสะดวก เป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโรงเรียนเดียวในสำนักงานเขตพญาไท ดังนั้นต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามนโยบายของกรุงเทพมหานครทุกรื่องรวมทั้งกิจกรรมพิเศษจากหน่วยงานอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก โรงเรียนวัดไผ่ตันมีโครงการต่างๆ จำนวนมากทั้งเป็นโครงการที่เกิดจากแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเอง โครงการตามแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานครหรือโครงการหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร

ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในแต่ละโครงการเพื่อดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งบางโครงการอาจเป็นโครงการต่อเนื่องระยะยาว บางโครงการก็เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษาหนึ่งๆ การแต่งตั้งคณะกรรมการในบางโครงการ ผู้บริหารอาจจะมอบหมายหรือแต่งตั้งให้ทุกฝ่ายที่ดำเนินงานภายในโครงการ แต่บางโครงการผู้บริหารอาจแต่งตั้งเพียงผู้รับผิดชอบโครงการ และให้ผู้รับผิดชอบโครงการนั้นๆ ไปรวบรวมคณะกรรมการดำเนินการเอง และนำเสนอมายังฝ่ายบริหาร ซึ่งการดำเนินงานของแต่ละโครงการนั้นทำให้เกิดการรวมตัวกันของบุคคลากรเพื่อดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยต้องมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน การประเมินโครงการนั้นๆ หลังเสร็จสิ้นโครงการหรืองานที่มอบหมาย

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการกระจายอำนาจการบริหารงานเป็นสายชั้น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในส่วนของสายชั้นจะมีการแต่งตั้งหัวหน้าสายชั้นดูแล ประสานงานและรับผิดชอบ คัดเลือกโดยคณะกรรมการในสายนั้นๆ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีหน้าที่บริหารงานวิชาการในแต่ละกลุ่มสาระวิชา ซึ่งการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มคณะกรรมการกลุ่มเป็นผู้คัดเลือก ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่สายชั้นไปสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วก็ตาม แต่บางครั้งงานก็ยังมีปัญหาต้องแก้ไข ความเข้าอาจไม่ตรงกันจึงทำให้งานไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการที่โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานต่างๆ ดังนั้นกิจกรรมหรือภาระงานที่โรงเรียนได้รับ จึงต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงาน ในกรณีจะจัดโครงการต่างๆ จะต้องมีการวางแผนร่วมกัน ติดต่อกับประสานงานกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และมีการประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการเอง หรืออาจเป็นวัตถุประสงค์ที่ถูกกำหนดไว้แล้ว จากฝ่ายนโยบายกรุงเทพมหานคร หรือฝ่ายบริหารของโรงเรียนเอง ซึ่งในการสรุปผลการดำเนินงานหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เมื่อมองในภาพรวมแล้วผลการปฏิบัติงานยังไม่ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตันต้องมีการจัดทำทุกปีการศึกษา ต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรทุกปีการศึกษา บุคคลกรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมากต่อสถานศึกษา เนื่องในปีการศึกษา 2553 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดไผ่ตันเป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับประถมจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใหม่โดยนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแม่แบบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องใช้กระบวนการทำงานเพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพทุกคนจึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตันมีขั้นตอนดังนี้

การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนวัดไผ่ตัน ผู้บริหารได้มีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาคือ

1. จัดให้มีการประชุมรับทราบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ในกรณีที่มีความตระหนักเห็นว่าสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. จัดหาวิทยากรให้การอบรม

3. จัดให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

5. จัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันโดยการจัดคณะกรรมการจัดทำ

6. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนโดยคณะกรรมการของโรงเรียน

7. จัดเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้หัวหน้ากลุ่มสาระ

การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยครูทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนจะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน

2. ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้จุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน

3. แบ่งครูออกตามสาระการเรียนรู้ 8 สาระแต่ละกลุ่มสาระมีสมาชิกประมาณ 4-5 คน เนื่องจากครูมีปริมาณจำกัดแต่ละกลุ่มจึงมีสมาชิกไม่เท่ากัน

4. ครูทุกคนช่วยวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะของผู้เรียนและลักษณะอันพึงประสงค์

5. เมื่อได้กำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะของผู้เรียนและลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนเรียบร้อยแล้วจึงช่วยกันจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร

6. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2551 โดยยึดเป็นแม่แบบในการจัดทำหลักสูตร โดยเริ่มจาก จัดทำโครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ คาบเวลาเรียน สมาชิกในกลุ่มสาระการเรียนรู้แบ่งกันจัดทำแต่ละสายชั้น

7. เมื่อแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระเรียบร้อยแล้วจึงรวบรวมจัดทำเป็นรูปเล่มของหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตันเพื่อเตรียมให้คณะกรรมการ สถานศึกษาอนุมัติหลักสูตรสถานศึกษาฉบับนี้ใช้ในปีการศึกษา 2553

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตัน ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคณะครูทุกคนจึงจะประสบความสำเร็จ เมื่อโรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเรียบร้อยแล้วในปีการศึกษา 2553 จึงเริ่มใช้และหลังจากได้ใช้หลักสูตรนี้แล้วปีการศึกษาต่อไปทางโรงเรียนก็ต้องนำหลักสูตรฉบับนี้มาพัฒนาปรับปรุงต่อไป

3.1 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องดำเนินงานไปอย่างมีระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างครบถ้วนตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ จึงต้องมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

กรมวิชาการ (2545: 30) มีข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 3. การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา 4. การออกแบบการเรียนรู้ 5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6. การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดผลและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษา 7. การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน 8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: ออนไลน์) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ซึ่งกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/ คณะทำงาน : คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ : มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชน และของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และ

เกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

4. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ: นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น

สรุปว่ากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนโดยการ แต่งตั้งคณะกรรมการ ศึกษาข้อมูล จัดทำสาระหลักสูตร นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา ใช้หลักสูตรสถานศึกษา วิจัยติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ขั้นสุดท้ายคือการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ต้องใช้กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแนวทางการจัดทำใน 2 ด้านดังนี้คือ

3.1.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ธวัชชัย ชัยจิตวิทยากุล (2545: 27-28) กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาไว้ว่า การเป็นภารกิจที่ผู้บริหารและครูผู้สอนตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการ เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้นักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

2. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กรในชุมชน ทุกฝ่ายได้รับทราบ และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา

6. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ประยูร ลังกาพินธ์ (2550: ออนไลน์) กล่าวถึงข้อสังเกตในการจัดทำหลักสูตรมีดังนี้ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษามีข้อสังเกตดังนี้

1. โรงเรียนให้เวลากับการศึกษหลักสูตรสถานศึกษามาก ครูมีความเข้าใจในเจตนารมณ์ของหลักสูตรเป็นอย่างดี
2. บุคลากรที่ได้รับการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกระบวนการจัดทำหลักสูตรโดยประชุมเชิงปฏิบัติการครูทั้งโรงเรียน
3. โรงเรียนให้ความสำคัญกับข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย หลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน
4. โรงเรียนมีการวางแผนการวิจัยเชิงประเมินควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร มีระบบการจัดทำหลักสูตรดีกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้เตรียมความพร้อม
5. โรงเรียนมีศูนย์สืบค้นทางหลักสูตรและการสอนมีเอกสารหลักสูตรอย่างเพียงพอ มีเวลาให้ครูศึกษาล่วงหน้ามีประเด็นในการอภิปรายกว้างขวาง ทำให้การวางแผนการจัดทำหลักสูตรเป็นไปด้วยดีและราบรื่น
6. โรงเรียนสามารถนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของหลายๆฝ่ายมารับฟังการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ทำให้ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 8-9) กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาต้องมีความพร้อมดังนี้

1. การสร้างความตระหนัก ผู้บริหารโรงเรียนได้สร้างความตระหนักให้แก่ครูและนักเรียนให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดทำข้อมูลนักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรและมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรให้ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนได้รับทราบ
2. การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลในสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานในชุมชน โดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและศึกษาหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนส่วนใหญ่จัดเตรียมและหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและคู่มือในการจัดทำหลักสูตรให้ครู และส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา

3. สนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมีการดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและธรรมนูญโรงเรียน กำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมในแต่ละปี

จากที่กล่าวมาการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสรุปได้ว่าการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหลักสูตร ตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษาและจัดทำสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบปัจจุบัน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ

3.1.2 การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544: 5) ให้แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและสาระของท้องถิ่นไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร
  2. วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม
  3. ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและสังคม
  4. ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
  5. ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตร
  6. วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด
  7. พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน
- ถวัลย์ มาศจรัส; และณิชนันท์ ประสงค์ (2449: 21-25) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุข และความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจทำให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ได้รับข้อมูล

สารสนเทศ ส่งเสริมจิตใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนก ระบุว่าถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ต้องพัฒนาหลักสูตรคุณธรรม ช่วยให้เป็นพลเมืองมีความรับผิดชอบสามารถช่วยสังคมพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมมีความเสมอภาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 13-20) มีแนวทางดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้คือ 1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3. การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วง และสัดส่วนเวลาเรียน 4. การจัดทำสาระของหลักสูตร 5. การออกแบบการเรียนรู้ 6. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา 8. พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545: 223) ได้ให้แนวทางการจัดทำสาระหลักสูตรไว้คือ

1. วางแผนจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

- มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- มีการวางแผนและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน

- มีปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาและจุดเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- มีแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน

2. จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

- จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

- วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง

- สสำรวจวิเคราะห์สภาพและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

- จัดทำสาระการเรียนรู้

3. พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

- วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียน

- จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

- กำหนดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

สรุปได้ว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษามี การวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ ปรัชญา เป้าหมาย ลักษณะอันพึงประสงค์ ออกแบบการ เรียนการสอน การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เอกสารหลักสูตรการศึกษา การพัฒนาระบบการส่งเสริม สันับสนุน และรวบรวมกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

วรารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549: 36) มีขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมภายในองค์การ เนื่องจากว่าในองค์การทุกองค์การจะประกอบไปด้วยทีมการทำงานกลุ่มเล็กๆ ที่เป็นส่วนประกอบใน การดำเนินงานทั้งสิ้น การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญในทุกองค์การ การทำงานเป็นทีม เป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาท สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี จึงควรมี ลักษณะของการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. สมาชิกในทีมมีเป้าหมายร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน คือ มุ่งที่ความสำเร็จของทีมเป็นสิ่ง สำคัญ
2. มีการกำหนดบทบาท มอบหมายอำนาจ หน้าที่ ตลอดถึงความรับผิดชอบของสมาชิก ใ้ไว้ชัดเจน
3. บรรยากาศในการทำงานที่ดีกล่าวคือมีความเป็นกันเอง อบอุ่นและเป็นมิตร
4. สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ
5. ทีมงานพยายามส่งเสริมให้สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์และเป็นประชาธิปไตย
6. มีการประชุมพิจารณาผลการปฏิบัติงานเป็นประจำ
7. สมาชิกมุ่งประโยชน์ของทีมเป็นหลัก
8. สมาชิกให้ความร่วมมือร่วมใจ มีความไว้วางใจและบริสุทธิ์ใจต่อกัน
9. สมาชิกจะร่วมมือกันหาทางแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา
10. การตัดสินใจของทีมงานถือว่าสมาชิกทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ
11. สมาชิกทุกคนพอใจที่ได้ทำงานร่วมทีมกัน
12. สมาชิกทุกคนมีการยอมรับนับถือกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน
13. ทุกคนในทีม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและงานที่ได้รับมอบหมาย

ปาร์คเกอร์ (สุนันทา เลานันท์. 2540: 114-121; อ้างอิงจาก Parker. n.d.) ได้อธิบายคุณลักษณะ 12 ประการ ของทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่ ได้แก่ 1) มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ สมาชิกของทีมงานจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการอธิบายภาพอนาคตขององค์กรที่เขาสังกัดอยู่ ที่ผู้บริหารและทีมงานต้องการให้เป็นไปตามนั้น ทำให้สามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด และจะทำประโยชน์สูงสุดให้แก่องค์กร/หน่วยงานในสภาพแวดล้อมที่คาดการณ์ไว้ วิสัยทัศน์จะแตกต่างจากการพยากรณ์อนาคต ซึ่งเป็นการคาดคะเนว่าจะเป็นอย่างไในอนาคตข้างหน้า 2) บรรยากาศการทำงานที่ปราศจากพิธีรีตอง การทำงานเป็นไปอย่างเรียบง่ายไม่เป็นการบรรยากาศคอบอูน สบาย เป็นกันเอง ไม่มีที่ท่าว่าจะเบื่อหน่ายการทำงาน เมื่อถึงเวลาประชุมทุกคนมาพร้อมเพรียงกันด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม 3) การมีส่วนร่วม สมาชิกทีมงานเรียกร้องการมีส่วนร่วม ต้องการเข้าร่วมในการอภิปรายและกิจกรรมต่างๆ ในที่นี้หมายถึงการมีส่วนร่วมที่มีน้ำหนักกล่าวคือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางวาจา หรือท่าทางเป็นไปอย่างมีคุณภาพส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน การมีส่วนร่วมไม่จำกัดอยู่เฉพาะการแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายอย่างกว้างขวาง อาจมีส่วนร่วมโดยอวัจนภาษาก็ได้ เช่น การพยักหน้า การจดบันทึก ตัวอย่างเช่นการจัดประชุม สมาชิกบางคนอาจเตรียมรายงาน เอกสารการเสนอผลงาน ขณะที่บางคนจัดห้องประชุม เตรียมเครื่องมือ ไมโครโฟน และเทปบันทึกเสียง เป็นต้น 4) การรับฟังซึ่งกันและกัน สมาชิกตั้งใจฟังการแสดงความคิดเห็นของคนอื่นอย่างตั้งใจ คิดพิจารณาไตร่ตรองถึงสิ่งที่ได้รับฟังและสงวนท่าทีที่จะวิพากษ์วิจารณ์ 5) ความไม่เห็นด้วยในทางบวก การรับรู้ของสมาชิกเป็นลักษณะการยอมรับจุดต่างและแสดงจุดร่วม 6) ความเห็นพ้องกันเป็นเทคนิคการหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหา ความคิดหรือการตัดสินใจซึ่งแสดงออกถึงความมีสมานฉันท์และความมีเอกภาพของทีมงาน แต่ต้องไม่ได้มาจากการออกคะแนนเสียง สมาชิกไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับเรื่องต่างๆ อย่างเป็นเอกฉันท์ อาจจะมีสมาชิกบางคนอาจไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปสุดท้าย แต่สามารถยอมรับได้และเต็มใจที่จะรับกติกาปฏิบัติตามมติของทีมงาน 7) การสื่อสารที่เปิดเผยมุ่งเป็นการเจรจาติดต่อระหว่างทีมงาน ที่บรรยากาศจะเต็มไปด้วยความเปิดเผย จริงใจต่อกันมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจซึ่งกันและกัน 8) บทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน เป็นการมอบหมายงานที่ระบุไว้ในคำพรรณนาลักษณะงาน บทบาทในที่นี้ไม่จำกัดเฉพาะภารกิจของงานเท่านั้น แต่จะรวมถึงความคาดหวังของบุคคลอื่นที่มีต่องานนั้นด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาของความขัดแย้งด้านบทบาท ทีมงานต้องมีกระบวนการวิเคราะห์ความชัดเจนของบทบาท เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายได้มีความเข้าใจตรงกัน 9) ภาวะผู้นำร่วม ภาวะผู้นำของทีมงานจะไม่จำกัดอยู่เฉพาะผู้นำที่เป็นทางการเท่านั้น แต่ทุกคนจะต้องมีภาวะผู้นำร่วมกล่าวคือ สมาชิกจะต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ส่งเสริมการทำงานและพฤติกรรมที่ธำรงรักษาความสัมพันธ์ของทีมงาน 10) ความสัมพันธ์กับภายนอก สมาชิกต้องการความร่วมมือจากสมาชิกภายนอก เพราะบุคคลภายนอก จะให้ข้อมูล

ย้อนกลับด้านการปฏิบัติงานที่มีคุณค่าให้กับทีมงาน 11) รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย ทีมงานที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถ แนวคิดในการทำงานที่แตกต่างกันออกไปอย่างน้อย 4 รูปแบบ คือ สมาชิกที่ยึดการทำงานเป็นหลัก สมาชิกที่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก สมาชิกที่เน้นกระบวนการเป็นหลัก และสมาชิกที่มุ่งวิธีการเป็นหลัก จุดเน้นที่หลากหลายช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของทีม และ 12) การประเมินผลตนเองเป็นการตรวจสอบว่า ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใดและมีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิผลของงาน อาจดำเนินการโดยแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ เป้าหมายหลักเพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อนและแสวงหาแนวทางปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

พรพนราย ทรัพยประภา (2540: 8-13) ได้กล่าวถึงลักษณะของการทำงานที่มีประสิทธิภาพว่า ประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยาดังนี้

2.1 ความไว้วางใจ (Trust) ในการมีชีวิตร่วมกันไม่ว่าจะในครอบครัว ในการทำงาน หรือในสังคม ความไว้วางใจซึ่งกันและกันคือความเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นของคนแต่ละคนที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่นซึ่งพัฒนามาจากประสบการณ์จากครอบครัวที่มีความรัก มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าเติบโตมาโดยไม่มีความรัก ไม่มีใครเชื่อถือความรู้สึกจะถูกพัฒนาเป็นความระแวง เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นก็จะขาดความไว้วางใจผู้อื่น ความระแวงยอมเป็นอุปสรรคขัดขวางการทุ่มเทตนเองให้แก่การทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถความขจัดความระแวงออกไปแล้วพัฒนาความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้เป็นหัวหน้าทีม มีความเชื่อว่าสมาชิกในทีมมีความสามารถที่จะทำงานนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความอดทน (Endurance) ในการทำงานร่วมกันความอดทนจะช่วยประดับประดาของทีมงานไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ การมีความอดทนอดกลั้นต่อปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาหรืออดทนต่ออุปสรรคหรือความยากลำบากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการทำงาน และใช้ความอดทนช่วยกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้

2.3 ความมีเหตุมีผลและความถูกต้อง (Accountability and accuracy) ในการทำงานร่วมกันถ้าปราศจากหลักการและเหตุผล และความถูกต้องแล้วย่อมสร้างความระส่ำระสายความวุ่นวาย ความหวาดระแวง การแก่งแย่งแข่งขัน เล่นพรรคพวก ซึ่งเป็นพฤติกรรมทำลายความมั่นคงของทีม ดังนั้น สมาชิกทุกคนในทีมงานจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงหลักการเหตุผลและความถูกต้องเที่ยงตรงรวมทั้งความจริงแท้จริงใจที่มีต่อการทำงานร่วมกัน

2.4 การบริหารจัดการ (Management) การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ตั้งแต่การบริหารนโยบายที่ชัดเจน เป็นจริงเป็นไปได้และปฏิบัติได้

นอกจากการบริหารนโยบายและบริหารคนแล้ว ยังต้องบริหารเงินหรือค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสมต่อการสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีคุณภาพ หรือสนับสนุนการทำงานของทีมนวมไปถึงการบริหารกระบวนการทำงาน หรือจัดสรรเครื่องมือเครื่องใช้ให้อำนวยต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

2.5 ความเต็มใจ (Willingness) ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ถ้าสมาชิกถูกบังคับให้เข้าทำงานในทีม ทีมจะไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ความเต็มใจของสมาชิกในทีมที่จะเข้ามาร่วมงานจึงเป็นคุณสมบัติที่จะผูกพันทีมงานเอาไว้ได้

2.6 การแนะนำ (Orientation) ความยุ่งยากในการทำงานเป็นทีม เนื่องจากความเข้าใจไม่ตรงกันในวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้นเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคของการทำงานต้องมีการแนะนำให้มีความรู้ ให้ความเข้าใจในเบื้องต้น หรือปฐมนิเทศ ที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานในทีมได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงาน

2.7 การยอมรับนับถือ (Respect) และความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) สมาชิกแต่ละคนในทีมย่อมมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การยอมรับนับถือและการเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน จะช่วยส่งเสริมความรู้สึกยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันมีความจริงใจต่อกันและกัน ย่อมสร้างความผูกพันในทีมไว้ได้

2.8 ความรู้ (Knowledge) และความชำนาญ (Keen) การเลือกสมาชิกมาปฏิบัติงานในทีมต้องเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ

2.9 เซอร์ปัญญา (Intelligence) สมรรถภาพทางสมองหรือปัญหาเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้ปฏิบัติงานที่จะให้อำนวยต่อการพัฒนาความสามารถในการทำงานของสมาชิก

2.10 ความเมตตากรุณา (Nurturance) หลักธรรมะที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน หรือการมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข คือ พรหมวิหารธรรม ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

2.11 ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Generosity) ความอ่อนน้อมถ่อมตนสุภาพเรียบร้อยการทำงานร่วมกันก็ควรจะทำร่วมกันอย่างแท้จริง ไม่อวดอ้างสรรพคุณของตนเองเพราะผู้ร่วมงานจะรู้สึกว้าวใจที่จะต้องทำงานกับคนประเภทนี้

สาคร (2546: 210-211) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรมีคุณลักษณะ 4 ประการเป็นอย่างน้อย คือ

1. มีเจตนาที่ดีและตั้งใจทำงาน (The will to work)
2. มีทักษะในการทำงานนั้น (The skill to work)
3. มีความร่วมมือและประสานกันอย่างดี (Cooperation and coordination)
4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี (Human relationship)

จอห์นสัน; และจอห์นสัน (Johnson;& Johnson. 2000: 13-15) ได้กล่าวถึงทีมงานที่มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. เป้าหมายของสมาชิกกับทีมงานเข้ากันได้ เป้าหมายนั้นสนับสนุนและเอื้อต่อการร่วมมือกันระหว่างสมาชิก
2. มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง บรรยากาศการทำงานเป็นแบบเปิดเผยสื่อสารได้ทั้งความคิดและความรู้สึก
3. สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสเป็นผู้นำ
4. มีการกระจายอำนาจให้กับสมาชิก
5. ส่งเสริมการตัดสินใจโดยกลุ่ม กระบวนการตัดสินใจยืดหยุ่นตามสถานการณ์และความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่ม
6. ยอมรับความขัดแย้งเพื่อช่วยในการปรับปรุงทีมงาน
7. สนับสนุนเชื่อใจกัน
8. สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประเมินประสิทธิภาพของทีม เลือกกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
9. สมาชิกในทีมทุกคนส่งเสริมให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล การพัฒนาศักยภาพของตนเองและสนับสนุนให้มีความคิดริเริ่ม

ดายเยอร์ (Dyer. 1995: 15-16) ได้กล่าวถึงลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1. มีเป้าหมายและประโยชน์ที่ชัดเจน
2. สมาชิกทุกคนเข้าใจในหน้าที่และบทบาทการปฏิบัติงาน
3. มีความเชื่อถือนอกใจกัน
4. มีการติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย
5. สมาชิกยอมรับการตัดสินใจของคนอื่น
6. ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน
7. ผู้นำทีมให้การสนับสนุนผู้อื่น
8. ยอมรับและจัดการความขัดแย้งอย่างเฉลียวฉลาด
9. มีโครงสร้างและกระบวนการของทีมมั่นคงและสอดคล้องกับงาน เป้าหมายและ

สมาชิกทีม

วูดค็อก (สุนันทา เลहनันท์. 2549: 98; อ้างอิงจาก Woodcock. 1989: 75-116) ได้กล่าวถึงลักษณะของการทำงานที่มีประสิทธิภาพไว้ 11 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทต่างๆ ที่สมดุล (balanced roles) ในทีมที่ทำงานจะผสมผสานทักษะความสามารถที่ต่างกันของแต่ละบุคคลดำเนินบทบาทของแต่ละงานได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
2. วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย (clear objectives and agreed goals) ทีมที่ทำงานมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายสอดคล้องกัน สมาชิกทุกคนในทีมยอมรับวัตถุประสงค์และเป้าหมายนั้น
3. การเปิดเผยและเผชิญหน้า (openness and confrontation) บรรยากาศในการทำงานเป็นทีมเป็นไปอย่างเปิดเผย สมาชิกแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการทำงานได้ มีการสื่อสารกันโดยตรง ร่วมกันแก้ไขปัญหา สร้างความเข้าใจกัน
4. การสนับสนุนและไว้วางใจกัน (support and trust) สมาชิกในทีมให้ความร่วมมือกันทำงาน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกัน พูดอย่างตรงไปตรงมา เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหา
5. ความร่วมมือและความขัดแย้ง (co-operation and conflict) สมาชิกในทีมให้ความร่วมมือกันในการทำงาน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือสนับสนุน ช่วยเสริมสร้างทักษะความรู้ ความสามารถให้แก่กัน สนับสนุนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา
6. กระบวนการทำงานที่ถูกต้อง (sound procedures) การทำงานของทีมมีการประชุมปรึกษาหารือและหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน การตัดสินใจจะใช้ข้อมูลและความเห็นของสมาชิกในทีมทุกคน
7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (appropriate leadership) ในการทำงานเป็นทีม จะต้องมีผู้นำที่มีความสามารถและเหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ โดยสมาชิกทุกคนสามารถจะเป็นผู้นำทีมได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะนั้น
8. การตรวจสอบทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (regular review) การติดตามผล การปฏิบัติงานของทีมอย่างสม่ำเสมอ ว่ามีปัญหาใดบ้างที่ต้องร่วมกันแก้ไขปรับปรุง
9. การพัฒนาตนเอง (individual development) การพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของสมาชิกในทีม ให้โอกาสสมาชิกได้ใช้ทักษะความสามารถที่มีในการทำงานอย่างเต็มที่
10. สัมพันธที่ดีระหว่างกลุ่ม (sound inter-group relations) การทำงานที่มีสัมพันธภาพที่ดี มีการร่วมมือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

11. การติดต่อสื่อสารที่ดี (good communications) การติดต่อสื่อสารในทีมเป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจน เหมาะสม สมาชิกในทีมมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นที่จำเป็นต่อการทำงาน

ประภาพร ซื่อสิทธิกุล (2545: 39-40) กล่าวถึงลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพไว้ว่าจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญคือ

1. ความไว้วางใจ เป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม ในการทำงานเป็นทีมควรจัดความหวาดระแวงออกไป และสร้างความไว้วางใจบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเป้าหมาย ทีมงานจะต้องมีความเข้าใจในเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีความเข้าใจที่ตรงกัน เป็นที่ยอมรับของทุกคน สามารถสนองความต้องการของทีมงานได้

3. การยอมรับนับถือ ในการทำงานร่วมกัน สมาชิกแต่ละคนย่อมมีบทบาทและความรับผิดชอบแตกต่างกันไป ทุกคนควรยกย่องให้เกียรติกัน รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน สร้างบรรยากาศการทำงานให้ใกล้ชิดและเป็นกันเอง

4. การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความรักและความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งจะสร้างผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. ความมีเหตุผลและความถูกต้อง เพื่อสร้างความยุติธรรมในการทำงาน ดังนั้น สมาชิกต้องตระหนักถึงหลักการ เหตุผล และความถูกต้อง ที่เที่ยงตรง ไม่ปล่อยให้ความภูมิใจมามีอิทธิพลเหนือความถูกต้อง

6. การบริหารจัดการ การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายในการบริหารที่ชัดเจน เป็นจริงและปฏิบัติได้ รวมทั้งเลือกสรรบุคคลให้ตรงกับลักษณะงาน เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีร่วมกัน

7. ความเต็มใจ สมาชิกในทีมต้องทำงานด้วยจิตที่มุ่งมั่น และยินดีที่ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีม มีการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทีมปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย

8. ระบบรางวัล พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมจะถูกควบคุมด้วยรางวัลจากการทำงานเป็นทีม ดังนั้นควรสนับสนุนการให้รางวัลที่บนพื้นฐานของการให้รางวัลกับกลุ่มแทนที่จะให้กับบุคคล ควรคำนึงถึงรางวัลทางด้านจิตใจด้วย

9. บทบาท สมาชิกควรเข้าใจในบทบาทของตนและผู้อื่นในทีมอย่างชัดเจนรวมทั้งอำนาจในการทำงานซึ่งควรจะมีคำบรรยายลักษณะงานที่ชัดเจน เพื่อป้องกันการก้าวร้าวงานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้

โคมยง ไต่ทะทอง (2540: 31-32) กล่าวถึงแนวคิดในการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ คือ การทำงานจะสำเร็จได้ต้องมีความเชื่อถือกัน มีพันธะสัญญา มีการสื่อสารอย่างทั่วถึง จะต้องมีความหมายที่ชัดเจนและสามารถกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำงานให้สำเร็จ ต้องมีทักษะในการยอมรับและปรับตัว มีบรรยากาศในการทำงานทั้งภายในและภายนอก

ศิณีย์ สังข์ศรีศรี (2544: 34-36) ได้กล่าวถึงลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถกระทำได้โดยการสร้างกิจกรรมและการทำงานร่วมกันควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบร่วมกัน ให้ความร่วมมือกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกันและกระตุ้นให้รู้จักใช้การระดมสมองร่วมกัน การทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นที่สมาชิกของทีมงานต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีทักษะการอยู่ร่วมกันและทักษะการทำงานร่วมกัน ทีมงานที่มีวุฒิภาวะและมีประสิทธิภาพ สมาชิกทุกคนต้องเข้าใจความสำคัญและหลักการทำงานเป็นทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีปัจจัยสนับสนุน ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะภาวะความเป็นผู้นำที่เหมาะสม ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ มีหน้าที่และบทบาทความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ คือ สามารถมอบหมายงานและแบ่งสัณงานให้ผู้อื่นดำเนินการโดยทำงานเป็นทีมหัวหน้าทีมหรือผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะด้านการงาน การขจัดปัญหาความขัดแย้ง สร้างแรงจูงใจ ผลจากการวิจัยพบว่า ค่าความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนบุคคลและพฤติกรรม ข้อสำคัญคือผู้นำต้องมีความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และมีความยืดหยุ่นสูง เพื่อปรับองค์การให้เปลี่ยนแปลง มีศักยภาพการเพิ่มผลผลิตและมีความสามารถด้านการแข่งขันสูง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมโลก ซึ่งแปรปรวนอย่างรวดเร็ว

2. เป้าหมาย ผู้นำต้องวางแผนงาน กำหนดเป้าหมายเพื่อการดำเนินนโยบายและประเมินผลงานการวางแผนมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ (1) การกำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้งานสำเร็จโดยมีเงื่อนไขข้อกำหนดเกี่ยวกับระยะเวลา ปริมาณและคุณภาพ เป็นต้น (2) การตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับทางเลือกหรือกิจกรรมที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้แก่ มีทางเลือกอะไร มีข้อดีข้อเสียอย่างไร มีขั้นตอนวิธีการอย่างไร จะทำเมื่อใดใครรับผิดชอบ ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์และทรัพยากรอะไรบ้างและการตัดสินใจเลือกทางใดการประเมินผลงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย เป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของผู้นำและทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ศักยภาพการผลิตและการแข่งขันสูง สามารถทำรายได้และความสำเร็จให้กับองค์การ และถ้าจะให้ยอดเยี่ยมยิ่งขึ้นต้องทะลุเป้าหมายเพิ่มขึ้นในปีต่อๆ ไปอย่างต่อเนื่อง

3. ความสามัคคี ช่วยให้สมาชิกที่มงานมีความเห็นและความสำนึกที่เห็นแก่ตัว ที่มงาน ยึดเหนี่ยวแน่นด้วยเหตุผลคือ ข้อดีของความสามัคคีประการแรก สมาชิกที่มงานเกิดความรู้สึกยินดี และมีส่วนร่วมกับความสำเร็จขององค์การ ประการที่สอง สมาชิกที่มงานมีแรงร่วมใจและต้องการให้ งานสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้

4. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ที่มงานที่มีประสิทธิภาพผู้นำต้องสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีภายใน ที่มงาน โดยเริ่มจากผู้นำ เช่น ให้ความเอาใจใส่ความทุกข์สุข ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ฯลฯ พฤติกรรมผู้นำดังกล่าวสามารถเอาชนะจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นตัวอย่างให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือสมาชิกที่มงานปฏิบัติตาม เพิ่มความสัมพันธ์ภายในที่มงาน จูงใจสมาชิกที่มงาน ร่วมใจกันทำงาน ในที่สุดจะได้ผลงานและน้ำใจคน และเพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีภายในที่มงาน เป็นต้น

5. ความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดแปลกใหม่และสามารถปฏิบัติได้ให้ประโยชน์ต่อ การสร้างที่มงานที่มงานที่มีประสิทธิภาพ คือ (1) เป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า (2) เพิ่มคุณค่า และคุณภาพชีวิต (3) แก้ปัญหาต่างๆ หมดยั่งยืนไป และ (4) ส่งเสริมทัศนคติวิสัยทัศน์และการยอมรับ วิทยาการใหม่ๆ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพ และศักยภาพบุคลากร เทคนิคที่นิยมใช้คือการระดม สมอง กระตุ้นให้สมาชิกที่มงานเสนอความคิดใหม่ๆ โดยไม่ปิดกั้น ยึดหลักการความคิดสร้างสรรค์จาก หลายหัวดีกว่าหัวเดียว มุมมองข้อดีข้อเสีย อนาคต ฯลฯ กว้างไกลกว่าความคิดเพียงคนเดียว

6. แรงจูงใจ การจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกที่มงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ที่มงานได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับประโยชน์ทางตรง ได้แก่ ค่าตอบแทน ในรูปของค่าจ้างและเงินเดือน รางวัล สิ่งตอบแทนอื่นที่เป็นตัวเงิน และทางอ้อม ได้แก่ ประโยชน์และ บริการ การสร้างความปลอดภัยในการทำงาน

7. การพัฒนาทักษะและเพิ่มความรู้ เนื่องจากในโลกปัจจุบันอิทธิพลของเทคโนโลยีก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาจากการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ทำให้สภาวะแวดล้อมขององค์การทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชนแปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน การบริหารองค์การให้ สามารถอยู่รอดและเติบโตในภาวะเช่นนี้นับเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหาร และการทำงาน เป็นที่มอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้บุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นยิ่ง นั่นคือผู้นำต้องสามารถสอนงานหรือนำวิธีการทำงาน การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูน ความรู้บุคลากรองค์การ ช่วยให้ที่มงานต่างๆ เพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพสูงลดต้นทุนและมี ศักยภาพด้านการแข่งขันสูง

สรุปได้ว่า ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องมีเป้าหมายที่ ชัดเจน มีความไว้วางใจเชื่อใจกัน สมาชิกทุกคนต้องยอมรับทั้งความคิดเห็นของกันและกัน มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาโดยการติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย เพื่อจะได้ทำให้การทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จจากลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ที่กล่าวมาเห็นได้ว่ามีแนวคิดสอดคล้องกันมาก โดยประเด็นที่การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การมีความไว้วางใจ การติดต่อสื่อสารแบบเปิด การมีส่วนร่วม การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงทำให้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว จึงเห็นว่าการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพนั้นจะเกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆ ที่สำคัญ 6 ด้าน ซึ่งเป็นประเด็นที่จะศึกษาการทำงานที่มีประสิทธิภาพ รายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะ ของการทำงาน ที่มีประสิทธิภาพ	นักรการศึกษา	วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์ (2549)	ศุภชัย สังข์รัมย์ (2544)	พรรณราย ทริพย์ประภา (2540)	โสมยง ไช้ทอง (2540)	จอนันต์ และจอนันต์ (2000)	ปาร์คเกอร์ (1990X)	ประภาพร ซื่อสัตย์กุล (2545)	ดาวยะฮ์ (1995)	สุศักดิ์ (1989)	ผลการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ของผู้วิจัย
1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ความคิดเห็นสอดคล้องกัน
2. การไว้วางใจเชื่อใจกัน				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ความคิดเห็นสอดคล้องกัน
3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด					✓		✓	✓	✓	✓	ความคิดเห็นสอดคล้องกัน
4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	ความคิดเห็นสอดคล้องกัน
5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		ความคิดเห็นสอดคล้องกัน
6. การมีมนุษยสัมพันธ์	✓	✓				✓	✓				ความคิดเห็นสอดคล้องกัน

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ลักษณะของการทำงานที่มีประสิทธิภาพจากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว พบว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้แนวคิดลักษณะของการทำงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกันมีแนวทางเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในทุกองค์กร และคาดว่าจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร บุคลากรทุกคนในโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันมาปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งจึงจำเป็นต้องมีลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์มาเป็นตัวแปรที่การศึกษาเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตัน ปี2553 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แบ่งลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ คือ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์ จากลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพที่กล่าวไว้แต่ละด้านจึงได้ให้ความเข้าใจไว้ดังนี้

การมีเป้าหมายที่ชัดเจน

วรารณ ตรีภูลสถิตย์ (2549: 31) กล่าวว่า ทุกคนในทีมแต่ละคนจะต้องรู้และเข้าใจในเป้าหมายของทีมงานรวมทั้งจะต้องทุ่มเทความพยายามเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ เป้าหมายนับเป็นเรื่องสำคัญ การทำงานร่วมกับเป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็นอันขาดไม่ได้ เป้าหมายที่ทุกคนมีส่วนร่วมนั้นมักจะทำให้พัฒนาการขึ้นเป็นทีมงานที่ “มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน”

โคมยง ไต่ทอง (2540: 31) กล่าวถึงทีมที่ประสบความสำเร็จต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน และจุดมุ่งหมายนี้ต้องสามารถกระตุ้นให้รายบุคคลรู้สึกที่ตนเองมีส่วนร่วมในการทำให้สำเร็จให้ทุกคนมีพันธะสัญญาที่มีสำนึกว่าจะต้องทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

วิเชียร วิทย์อุดม (2550: 224-225) กล่าวว่าทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูงนั้นจะต้องมีเป้าหมายที่เข้าใจได้ง่ายเพื่อให้สามารถบรรลุและเชื่อถือได้ว่าเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นสิ่งสำคัญของการทำงานบรรลุเป้าหมายจะต้องมีการกระตุ้นแต่บุคคลที่มีความผูกพันของสมาชิกในทีมงานให้สามารถใช้ความรู้ของสมาชิกในทีมงานในการทำงานร่วมกันเพื่อให้งานที่ทำการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของทีมงานได้

สรุปได้ว่าลักษณะการทำงานเป็นทีมสมาชิกในทีมต้องรู้และเข้าใจเป้าหมายได้อย่างชัดเจน เพื่อให้สมาชิกทุกคนในทีมงานปฏิบัติหรือดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างถูกต้อง

การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และคณะ (2545 : 25) กล่าวว่า ความไว้วางใจ (Trust) จะเป็นพื้นฐานสำคัญของความรักและความสามัคคีระหว่างหมู่คณะ ดังนั้นสมาชิกในทีมงานจะต้องเชื่อใจและไว้วางใจกันซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้ทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ เพราะสมาชิกทุกคนต่างแน่ใจและมั่นใจว่าเขาจะมีเพื่อนช่วยทีมคอยให้การสนับสนุนในการตัดสินใจ และร่วมมือในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ซึ่งจะช่วยให้ทีมงานมีผลงานความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ๆ และพัฒนาการที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว

พรธรราย ททรัพย์ประภา (2540: 8) กล่าวว่า ความไว้วางใจ (Trust) ในการมีชีวิตร่วมกันไม่ว่าจะในครอบครัว ในการทำงานหรือในสังคม ความไว้วางใจซึ่งกันและกันคือความเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นของคนแต่ละคนที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งพัฒนามาจากประสบการณ์จากครอบครัวที่มีความรัก มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

แท็บเพิน(เปรมวดี คฤหเดช. 2540; อ้างอิงจาก Tappen. 1995) กล่าวถึงความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งเป็นลักษณะของการทำงานเป็นทีมที่ดีว่า สมาชิกจะต้องมีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีลักษณะเปิดเผยให้ความเคารพและเห็นคุณค่าของกันและกัน ยอมรับในบทบาทและหน้าที่ของกันและกัน รวมทั้งได้รับการยอมรับจากสมาชิกในทีมงาน

สรุปว่า ความไว้วางใจเชื่อใจกันเป็นความรักและศรัทธาต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อเกิดความไว้วางใจเชื่อใจกันทุกคนจะรู้สึกเชื่อมั่น และเต็มใจต่อบุคคลที่ทำงานร่วมกันโดยเปิดใจยอมรับเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ

การติดต่อสื่อสารแบบเปิด

การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้ทีมสามารถรวมตัวกันได้อย่างมั่นคงและมีเอกภาพ ซึ่งจะส่งเสริมให้การทำงานเป็นทีมสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วารภรณ์ ตระกูลสุษดี (2549: 33) กล่าวว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จของทีมงานต้องมีการสื่อสารแบบเปิดเผยตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้อย่างตรงกัน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารจากระดับผู้บริหารไปสู่ระดับปฏิบัติ หรือระดับปฏิบัติไปสู่ระดับบริหารหรือสื่อสารระดับเดียวกันจะทำให้สมาชิกของทีมได้รับรู้ปัญหาการทำงาน รับทราบถึงนโยบายในการปฏิบัติงานตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับงานได้อย่างถูกต้อง

นอร์ตัน (อมรา รัตตากร. 2544: 1081; อ้างอิงจาก Norton. 1983) กล่าวถึง รูปแบบการสื่อสารแบบเปิดเผย (Open) ว่าผู้สื่อสารแบบเปิดเผยจะทำการสื่อสารเชิงการสนทนา ไม่ซ่อนเร้นไม่ปิดบัง สามารถพูดได้อย่างเปิดเผยใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นอื่น ในขณะเดียวกันผู้สื่อสารแบบเปิดเผยยังมีพฤติกรรมที่พร้อมที่จะเปิดเผยตนเอง เมื่อมีการสื่อสารปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 145) กล่าวว่า การสื่อสารแบบเปิด (open communication) ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารจากระดับบริหารไปสู่ระดับปฏิบัติหรือระดับปฏิบัติไปสู่ระดับบริหาร หรือเป็นการสื่อสารในระดับเดียวกัน จะทำให้สมาชิกของทีมได้รับรู้ปัญหาการทำงาน นโยบายการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับงานได้อย่างทั่วถึง

เนตรพัฒนา ยาวีราช (2546: 119) ให้ความเห็นว่า การทำงานในลักษณะที่ทีมงานจะประสบความสำเร็จได้ ถ้ามีการสื่อสารระหว่างสมาชิกในทีมงาน เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) มีการสื่อสารแบบเปิดเผยตรงไปตรงมา ทุกคนรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงกัน

สรุปได้ว่า การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารแบบใดหรือประเภทใดก็ตามหากใช้ระบบการสื่อสารแบบเปิดเผยไม่ซ่อนเร้นปิดบัง ทุกคนรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ได้รับรู้ปัญหาการทำงานนโยบาย การปฏิบัติงาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับงานจะทำให้ทีมงานประสบความสำเร็จได้

การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

การทำงานเป็นทีมในทุกองค์กรสมาชิกต้องรับฟังความคิดเห็นเพราะความคิดเห็นของทุกคนคิดว่ามีคุณค่า สิทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2541: 57) กล่าวไว้ว่า ถ้าทุกคนยอมรับกันและรับฟังกัน การยอมรับในความเป็นตัวเองของกันและกันรวมทั้งใช้ความรู้ความสามารถและจุดเด่นของกันและกันอย่างเต็มที่ที่จะทำให้มีบรรยากาศใกล้ชิดและเป็นกันเอง มีความรู้สึกกล้าที่จะให้เพื่อนร่วมงานรู้ทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีของตนเองด้วยความสบายใจสามารถพูดอย่างตรงไปตรงมาและกล้าที่จะรับและให้ความช่วยเหลือ

โคมยง ไต่ทะทอง (2540: 32) กล่าวถึงผู้ร่วมทีมจะประสบความสำเร็จ เมื่อทุกคนในทีมมีความเชื่อถือในความสามารถของกันและกัน แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อนั้นเพราะบางต้องใช้เวลาในการสร้างความเชื่อถือแต่จ่ายต่อการทำลาย การลดความเชื่อถือให้คงอยู่นั้นต้องใช้ความตั้งใจจริงด้วย

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2546: 8-13) กล่าวถึงลักษณะการทำงานเป็นทีมควรประกอบด้วยคุณสมบัติต่างๆ ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการยอมรับนับถือว่าสมาชิกแต่ละคนในทีมย่อมมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การยอมรับนับถือและการเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ช่วยส่งเสริมความรู้สึกยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันมีความจริงใจต่อกันและกัน ย่อมสร้างความผูกพันในทีมไว้ได้

สรุปว่า การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน เป็นความรู้สึกที่สมาชิกในทีมงานต้องมีให้กัน และต้องยอมรับในความแตกต่างของสมาชิกในทีมด้วยความจริงใจ พร้อมทั้งจะทำงานร่วมกัน เคารพในสิทธิบทบาทหน้าที่ของกันและกัน

การมีส่วนร่วมในการทำงาน

พอนเคิน (สุนันทา เลานันท์. 2549: 115; อ้างอิงจาก Ponken. 1990: 31-56) กล่าวไว้ในรูปแบบทีมงานที่มีประสิทธิผลแนวโน้มว่าคุณลักษณะของทีมต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วม สมาชิกที่งานเรียกร้องการมีส่วนร่วม ต้องการเข้าร่วมในการอภิปรายและร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกท่าทางจาหรือท่าทางเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงาน การมีส่วนร่วมไม่จำกัดอยู่เฉพาะการแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายอย่างกว้างขวาง อาจมีส่วนร่วมโดยวัจนภาษาก็ได้เช่นการพยักหน้า การจดบันทึก ตัวอย่างเช่นในการจัดประชุมสมาชิกบางคนอาจเตรียมรายงาน เอกสาร การเสนอผลงานขณะที่บางคนจัดห้องประชุม เตรียมเครื่องมือ ไมโครโฟนและเทปบันทึกเสียงเป็นต้น

จิราพร ตั้งสุวรรณ (2546: 30) กล่าวถึงแนวคิดของการมีส่วนร่วมว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งส่งผลให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ทุกคนจะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยมุ่งมั่น ร่วมมือ อดทนทำงานให้ดีเพื่อตนเองและเพื่อหน่วยงาน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 147) กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของทีมงานได้มีส่วนร่วมในการทำงานให้มากที่สุด การมีส่วนร่วมนั้นนอกจากจะทำให้เกิดความผูกพันกับทีมแล้วยังมีส่วนทำให้ใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

สรุปว่าการมีส่วนร่วมในการทำงานนั้นมีความสำคัญต่อการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมเพราะการที่สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ แก้ไขปัญหาจะร่วมกันจะทำให้การทำงานที่กำหนดไว้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

การมีมนุษยสัมพันธ์

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (online) ความมีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) เป็นปัจจัยความสามารถในด้านหนึ่งที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ ซึ่งความมีมนุษยสัมพันธ์หมายถึงการสร้างความเป็นมิตรหรือความสัมพันธ์เชิงบวกกับบุคคลอื่นโดยการเริ่มต้นทักทาย การสนับสนุนและช่วยเหลือ การรักษาและการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งการให้เกียรติบุคคลอื่น โดยทั่วไปบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมักจะมีคนอยากเข้ามาหา มาพูดคุยปรึกษาหารือด้วย และที่สำคัญจะได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือในการทำงาน รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากบุคคลรอบข้างด้วยเช่นกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มคนที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์หากไปขอความช่วยเหลือหรือติดต่อกับหน่วยงานใดมักจะไม่มีการให้ข้อมูลหรือความช่วยเหลือใดๆ

วรารรณ์ ตระกูลสุษดี (2549: 85) กล่าวว่ามนุษยสัมพันธ์มีผลดีในการทำงานเพราะหากบุคคลในองค์กรซึ่งหากว่ามีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จะก่อให้เกิดความชอบพอและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงาน ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการทำงาน และถ้าขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคล ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือไม่เข้าใจกันและส่งผลให้งานล้มเหลวด้านมนุษยสัมพันธ์

ธงชัย สันติวงค์ (ณัฐนันท์ ดนุพิทักษ์. 2543: 322; อ้างอิงจาก ธงชัย สันติวงษ์. 2538: 202) กล่าวไว้ว่ากระบวนการสร้างสัมพันธ์ภาพในกลุ่ม ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างดีแล้ว การทำงานของกลุ่มก็จะราบรื่นและเป็นไปในทางสร้างสรรค์มีการสนับสนุนเกื้อกูลกัน และช่วยกันแก้ปัญหาอุปสรรคและข้อยุ่งยากให้ผ่านพ้นไปได้ แต่ถ้ากลุ่มไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว การแข่งขันชิงดีชิงเด่น การขัดแย้งกัน ทะเลาะกัน ก็จะทำให้แพร่กระจายไปทั่ว ด้วยเหตุนี้การมุ่งปรับปรุงคุณภาพความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อกันระหว่างสมาชิกย่อมจะช่วยให้ประสิทธิผลของกลุ่มเพิ่มสูงขึ้นได้

สรุปว่าความมีมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีผลต่อการทำงาน บุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนจะก่อให้เกิดความเข้าใจและความเห็นใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันสามารถสมาคมกับบุคคลในระดับต่างๆ ได้ดี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยสร้างความสามัคคีกลมเกลียวขึ้นในหมู่คณะร่วมใจกันทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กรมวิชาการ (2546: บทคัดย่อ) ได้ติดตามและประเมินผลการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2545 ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมบุคลากรโดยใช้วิธีการประชุมชี้แจง อบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง และพบว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก 2. โรงเรียนส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 77 ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3. สภาพทั่วไปพบว่า โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายการจัดการศึกษา กำหนดโครงสร้างหลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนการกำหนดสาระการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนร้อยละ 30-64 ได้ดำเนินการไปถึงขั้นการจัดทำผลการเรียนรู้ การกำหนดสาระรายวิชา เวลาเรียน 4. ข้อมูลสารสนเทศที่โรงเรียนนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสูงสุด คือ ข้อมูลด้านบุคลากร อาคารสถานที่ รองลงมาคือ ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ข้อมูลที่นำมาใช้น้อยที่สุด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น/วิทยากรภายนอก และการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้และขอความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาร้อยละ 80 ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนของกาวางแผน กำหนดนโยบาย / จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน 5. ปัญหาที่พบในการดำเนินงานส่วนใหญ่คือเรื่องระยะเวลาที่ไม่เพียงพอในการจัดทำ รองลงมาคือ การขาดอัตรากำลัง / บุคลากรไม่เพียงพอ และขาดความรู้ / ความชัดเจนในการดำเนินงานบาง เรื่อง ความช่วยเหลือที่ต้องการสูงสุด คือ คำแนะนำและการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และเทคโนโลยี ตลอดจนเอกสารและคู่มือต่างๆ 6. ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการวางแผนปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ต้องตรวจสอบ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ควรให้ความรู้ในกระบวนการจัดทำที่ชัดเจนให้เข้าใจตรงกัน มีเอกสารตัวอย่างให้ศึกษาล่วงหน้าและให้มีเวลาในการเตรียมการ

โสภณ คำเนิ่งเนตร (2548: 115-124) ได้ทำการศึกษาการจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาวิธีการจัดทำ การบริหาร และปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีวิธีบริหารและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดโครงสร้างและสัดส่วนเวลาเรียนจากประสบการณ์ของครูและวิธีเทียบเคียงกับหลักสูตรเดิมกำหนดสาระการเรียนรู้ รายปี และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยวิธีวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรเดิม กำหนดสาระท้องถิ่นเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ปัญหา ภูมิปัญญาประเพณีและวัฒนธรรมของ

ท้องถิ่น คำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้และเวลาที่จัดการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผลโดยการทดสอบระหว่างปีและปลายปีมีการจัดประชุมชี้แจงในเรื่องแผนการสอน กิจกรรมที่จะต้องจัดตามหลักสูตร โดยเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือครูไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจนขาดความมั่นใจ ในเรื่องการจัดทำสาระและสาระเพิ่มเติม โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และขาดวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญช่วยให้คำแนะนำ

จารุวรรณ อัมพะวา (2549: 81-82) ได้ทำการศึกษาการจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาความต้องการแนวทางปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. พัฒนาแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4. ศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอน 2. แนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะตรงตามความต้องการเป็น ไปตามมาตรฐานทางวิชาการ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ใน 34 รายการของ 11 ขั้นตอน

พิทักษ์ แก้วในเมฆ (2550: 96-97) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง จากการวิจัยพบว่า 1. การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง พบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการบริหารเวลา กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่พบเป็นคุณสมบัติของปัจจัยเหล่านั้นสามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพัฒนาให้กับผู้บริหารได้สามารถนำมาใช้กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้

วิรุฬ เกิดภักดี. (2551: 97) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน จากการวิจัยพบว่า 1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางขุนเทียน อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับคือ การ

ปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงาน การดำเนินการบริหารหลักสูตรและการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางขุนเทียนของเครือข่ายที่ 71 กับเครือข่ายที่ 72 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางขุนเทียนของเครือข่ายที่ 71 กับเครือข่ายที่ 72 ไม่แตกต่างกัน 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีมโนทัศน์การสอนต่างกัน เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางขุนเทียน พบว่า ครูที่มีมโนทัศน์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางขุนเทียน ไม่แตกต่างกัน 3. ปัจจัยในแต่ละด้านว่าส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง 3.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรบริหาร ความคาดหวังคุณภาพของนักเรียนกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรบริหาร กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2 ปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรบริหาร ความคาดหวังคุณภาพของนักเรียน กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ถูกเลือกเข้ามาก่อนคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ คือ การบริหารเวลา คุณวุฒิทางการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ คือ คุณวุฒิทางการศึกษาพบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ คือขนาดโรงเรียน พบว่าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01, 3.3 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของพฤติกรรมกรบริหาร ความคาดหวังคุณภาพของนักเรียน คุณวุฒิทางการศึกษาและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลทางบวกต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนคุณวุฒิทางการศึกษา ประสพการณ์ในการบริหารโรงเรียน ส่งผลทางลบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิภารัตน์ ทิพโชติ (2550: 121-127) การศึกษาการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดบึงทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โรงเรียนวัดบึงทองหลาง พบว่า ในภาพรวมทั้งหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า 1.1 ด้านบริบทของหลักสูตรแกนกลาง ได้แก่ จุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง และรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ใน

ส่วนของโครงสร้างหลักสูตร ควรเพิ่มด้านอัตราเวลาเรียนของรายวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นรายวิชาหลัก และปรับปรุงเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ที่มีความซ้ำซ้อนในบางรายวิชา ด้านบริบทของหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และสาระการเรียนรู้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากสำหรับหลักสูตรแกนกลาง ในส่วนของด้านสื่อการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดเตรียมเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียน และในด้านความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน ควรให้การอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องของส่วนหลักสูตรท้องถิ่น ในส่วนของแหล่งการเรียนรู้ ควรปรับปรุงด้านสถานที่ ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

1.3 ด้านกระบวนการของหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สำหรับหลักสูตรแกนกลาง ในส่วนของ การวัดและประเมินผล ควรปรับปรุงให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตรแกนกลาง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 และระดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 86 ผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า มีนักเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านความสามารถในการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางอยู่ในระดับมาก และด้านความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการการศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิตของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

2. ครูผู้สอน ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาด้านภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาด้านบริบท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี และ 16 ปีขึ้นไป ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาด้านบริบท และด้านปัจจัยเบื้องต้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการการศึกษา มีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมชัย ทองกลิ้ง (2551: 136-139) การศึกษาการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนและเตรียมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามกลุ่มสาระที่สอน พบว่า ครูที่สอนกลุ่มสาระต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนและเตรียมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

อัยนา เพ็ชรทองคำ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานส่วนใหญ่ปฏิบัติได้เหมาะสมแล้วคือ การโน้มน้าวครูให้ทำงานเต็มความรู้ ความสามารถ ทัศนคติในการทำงาน และการแสวงหาวิธีทำงานที่ทำให้งานสำเร็จ ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารและครูควรปรับปรุงแก้ไขคือ ขวัญและกำลังใจ งบประมาณและสวัสดิการ

วิทยา ศรีมุงคุณ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการทำงานเป็นทีม โรงเรียนบ้านหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาสภาพการปฏิบัติงานของบุคคลไม่ประสานสัมพันธ์กัน ขาดความรับผิดชอบ สมาชิกไม่พัฒนาตนเอง บทบาทในการทำงานไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ขาดประสิทธิภาพ หลังจากระดมสมองวางแผนจัดทำโครงการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติโดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในวงรอบที่ 1 แล้ว สมาชิกทีมงานมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการทำงาน มีความจริงใจที่จะปฏิบัติงานร่วมกันแต่รับผิดชอบเฉพาะงานในหน้าที่ของตนเท่านั้น ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงดำเนินการในวงรอบที่ 2 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อค้นหาปัญหาเก็บรวบรวมข้อมูล วางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอีกครั้ง พบว่า สมาชิกทีมงานมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของ

การทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น มีความจริงใจและเปิดเผยต่อการแก้ไขปัญหาร่วมกันมากยิ่งขึ้น สนับสนุนไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสมยิ่งขึ้น มีภาวะนำและพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีมงานมีมากยิ่งขึ้น

ไมตรี ทาปลูก (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทั้งที่จำแนกโดยวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้นำทีม สมาชิกในทีม การพัฒนาทีมงาน และบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นตรงกัน คือ สภาพการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับผู้นำทีม รายการที่มีระดับความคิดเห็นมากกว่ารายการอื่น คือ ผู้นำทีมใจกว้าง เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมงานได้มีโอกาสทำงานให้สำเร็จได้รับการยกย่องจากคนทั่วไป และรายการที่มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่ารายการอื่น คือ ผู้นำทีมมีวิธีจัดความขัดแย้งที่ดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับผู้นำทีมมีความมั่นคงทางอารมณ์สูง สภาพการทำงานเป็นทีมที่เกี่ยวกับสมาชิกภายในทีม รายการที่มีระดับความคิดเห็นมากกว่ารายการอื่น คือ สมาชิกในทีมงานมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และพยายามทำงานนั้นให้สำเร็จเป็นอย่างดี และรายการที่มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่ารายการอื่น คือ สมาชิกในทีมงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สภาพการทำงานเป็นทีมที่เกี่ยวกับบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม รายการที่มีระดับความคิดเห็นมากกว่ารายการอื่น คือ ในทีมงานใช้การทำงานแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีและรายการที่มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่ารายการอื่น คือ การตัดสินใจในทีมงานขึ้นอยู่กับผู้นำทีมมากกว่าการตัดสินใจโดยสมาชิกทั้งหมด สภาพการทำงานเป็นทีมที่เกี่ยวกับการพัฒนาทีมงาน รายการที่มีระดับความคิดเห็นมากกว่ารายการอื่น คือ สมาชิกในทีมงานได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานอยู่เสมอ และรายการที่มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่ารายการอื่น คือ ทีมงานได้รับการฝึกอบรมในการทำงานเป็นทีม การทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องทุกปี สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทีมงานที่มีค่าความถี่มากกว่าข้อเสนอแนะอื่น คือ การศึกษาดูงานในสถานศึกษา สถานประกอบการหรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการ รองลงมาคือการฝึกอบรมด้านทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและกระบวนการในการทำงานเป็นทีม ในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมในการพัฒนาทีมงานที่มีค่าความถี่มากกว่าข้อเสนอแนะอื่น คือ การใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนและการปฏิบัติราชการ รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ซูซีพ ศรีตระกูล (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาองค์การ โดยการสร้างทีมงาน กรณีศึกษาธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) พบว่าองค์ประกอบการสร้างทีมงานให้เกิดประสิทธิผลประกอบด้วย บทบาทที่สมดุล วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายเป็นที่ยอมรับ การเปิดเผยและการเผชิญหน้า การสนับสนุนและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความร่วมมือและความขัดแย้ง การดำเนินการที่ราบรื่น ผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนสม่ำเสมอ การพัฒนาของบุคลากร ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่ดี และการติดต่อสื่อสารที่ดี มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยองค์ประกอบทางด้าน การเปิดเผยและการเผชิญหน้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และองค์ประกอบในวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่ ยอมรับมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

มิ่งขวัญ สันหัตถการ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มทรรคนะของผู้บริหารและครู พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 9 ด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับมากเช่นกันยกเว้นด้านการ ประเมินผลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการทำงานเป็นทีม พบว่าโดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดต่างกันที่มีต่อการทำงานเป็นทีมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3 ด้าน ใน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นแตกต่างกันในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และโรงเรียน ขนาดกลางกับขนาดใหญ่ ส่วนด้านการสร้างความไว้วางใจและยอมรับนับถือ และด้านด้านการมี มนุษย์สัมพันธ์มีความคิดเห็นแตกต่างกันในขนาดโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ส่วนด้านอื่นๆ มี ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เฮิร์ด (สมชัย ทองกลิ้ง. 2551: 94; อ้างอิงจาก Hurd. 2007: Abstract) ได้การศึกษา ผู้นำทางการปฏิรูปการศึกษาความเป็นโลกาภิวัตน์ ในสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ให้กับโรงเรียน ได้สร้างความเป็นสากลให้กับโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า โลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นการผสมผสานเชื่อมต่อกันไม่ว่าจะเป็นนามธรรมหรือรูปธรรมได้ให้ บริบทอันจะทำให้สถาบันการศึกษาระดับสูงได้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม หลักสูตร สถานศึกษา และองค์ประกอบทางการศึกษาในปัจจุบันของตนเอง การตอบสนองที่มากขึ้นที่จะก้าวเข้า สู่โลกาภิวัตน์คือการนำความเป็นสากลมาสู่การสอน การวิจัย และการบริการของตนเอง กระบวนการนี้ รู้จักกันดีในชื่อ “กระบวนการความเป็นสากล” (โลกาภิวัตน์) การออกแบบงานวิจัยที่มีคุณภาพมากขึ้น

ได้รวบรวมกลยุทธ์เข้ากับส่วนต่างๆ ทั้งที่เป็นผู้นำ ผู้สนับสนุน และกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากการสัมภาษณ์ เอกสารต่างๆ และการสังเกตโดยตรง ส่วนการวิเคราะห์นั้นประกอบไปด้วยรูปแบบที่เป็นรากฐานง่าย ๆ

รุ่งนภา นุตรวอง (สมชาย ขอสินกลาง. 2548: 39; อ้างอิงจาก Rungnapa Nutravong. 2003. *School-Based curriculum decision-making: A study of the Thailand.*) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการตัดสินใจสั่งการด้านการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียน: การศึกษาระบบการปฏิบัติหลักสูตรสถานศึกษาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าข้อเรียกร้องของผู้จัดทำนโยบายซึ่งต้องการให้โรงเรียนสามารถมีอำนาจในการบริหารงานด้วยตนเองนั้น ยังเป็นสถานการณ์ที่จัดว่ามีความยุ่งยากและความซับซ้อนอยู่มาก เพราะถึงแม้ว่าบุคลากรภายในโรงเรียนจะยอมรับและเล็งเห็นถึงข้อดีของโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจในงานด้านการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนก็ตามแต่ก็พบว่ากลุ่มโรงเรียนในแถบชนบทยังไม่มีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ระบบการบริหารงานตามลำดับขั้นซึ่งเป็นระบบการบริหารงานตามแบบเดิมยังคงถูกนำมาใช้ในระบบการบริหารงานด้านการศึกษาในปัจจุบัน รวมทั้งในส่วนของโรงเรียนเองก็ยังคงค่อนข้างที่จะมีบทบาทเป็นผู้ตอบรับนโยบายมากกว่าที่จะเป็นผู้สร้างนโยบายเพื่อตอบสนองตามความต้องการพื้นฐานของโรงเรียนได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการซึ่งได้รับการยอมรับจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยว่าเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการตัดสินใจสั่งการในงาน ด้านการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน คือการขาดปัจจัยด้านเวลารวมทั้งการขาดความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนางานด้านการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน

บุฟาร์สัน (Bufarsan. 2000: Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรในโปรแกรมเตรียมความพร้อมของครูวิทยาลัยการศึกษาขั้นพื้นฐานของคูเวต เพื่ออธิบายถึงเป้าหมายและการรับรู้ถึงโปรแกรมเตรียมความพร้อมของครู ซึ่งข้อมูลที่ได้จะช่วยในการตัดสินใจด้านการศึกษาในคูเวต และทำให้รู้ว่าอะไรคือความต้องการที่จะให้โปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การศึกษานี้จะประเมินการรับรู้ด้านความรู้ ทักษะ ทักษะทัศนคติของครูนักเรียน ครูเข้าใหม่และผู้สอนอื่นๆ ที่อยู่นอกโปรแกรมในวิทยาลัยแห่งนี้ ซึ่งจะพิจารณาบริบทที่เป็นมาตรฐาน 5 ด้านคือความรู้ในเนื้อหา การสอน ความหลากหลาย การพัฒนาวิชาชีพและการทำงานด้านการสอน โดยเก็บแบบสอบถามจากการสำรวจจำนวน 280 ชุด พบว่า ความรู้และทักษะของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อโปรแกรมเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปีจะมีการรับรู้ต่อโปรแกรมนี้ในทางบวก ดังนั้นการวิเคราะห์หลักสูตรนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาโปรแกรมเตรียมความพร้อมของครู อาจทำได้โดยการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้และทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และผู้วิจัยแนะนำให้ทำการศึกษาในวิทยาลัยการศึกษาอื่นๆ ในตะวันออกกลางด้วย

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่สัมพันธ์กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ยังมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษายังไม่บรรลุผลที่ควร และยังไม่เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งปัจจัยภายใน เช่น ยังการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษายังไม่สมบูรณ์เนื่องจากขาดงบประมาณ การขาดปัจจัยด้านบุคลากรรวมทั้งการขาดความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนางานด้านการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน และปัจจัยภายนอก ที่สถานศึกษาจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะที่ผ่านมารูปแบบภาพแวดล้อมต่างๆ ยังไม่เอื้ออำนวยให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนมากนัก จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและควรที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

เพื่อให้การวิจัยการศึกษากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 45 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ดำเนินการตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์

1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นแบบคำถามที่ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าก่อนวันทำการสัมภาษณ์ โดยมีกระบวนการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ด้วยการตั้งคำถามตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

1.1.1 ศึกษาหาข้อมูลเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสอบถาม ผู้ชำนาญในการเขียนแบบสัมภาษณ์เพื่อมาปรับตั้งคำถามของแบบสัมภาษณ์

1.1.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณา แก้ไขหาข้อบกพร่องและครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา นิยามศัพท์เฉพาะ พร้อมทั้งสำนวนของภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์

1.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามกับความมุ่งหมายขอบเขตการศึกษาหรือข้อมูลที่ต้องการ ตลอดจนการใช้ภาษา ถ้อยคำที่ถูกต้อง

1.1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้เพื่อการวิจัยเป็นลำดับต่อไปคือนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกข้อมูล เป็น 2 ชนิด คือ

1. บันทึกย่อโดยผู้วิจัยจดบันทึกขณะที่เก็บข้อมูลเฉพาะถ้อยคำสำคัญ
2. บันทึกฉบับสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยนำบันทึกย่อมาเรียบเรียงใหม่เป็นบันทึกฉบับสมบูรณ์

1.1.5 ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยเป็นผู้เข้าไปสัมผัสจึงสามารถสังเกตพฤติกรรม เจียหูฟัง และหาข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 2 การสร้างแบบสอบถามสำหรับการสำรวจ

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. ศึกษาข้อมูลตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ

2. กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตนี้ออกตามแนวคิดของการวิจัยที่ได้ศึกษา และร่างข้อคำถาม ให้มีสาระสำคัญของเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

3. สร้างแบบสอบถามลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะคือ 1.การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2.การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ทำการโดยการใช่แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check- list) เป็นมาตรที่ใช้วัดพฤติกรรม โดยมีรายการให้ตรวจสอบ มี/ไม่มี จากสุวิมล ติรกันันท์ (2546:137)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามกับความมุ่งหมายขอบเขตการศึกษาหรือข้อมูลที่ต้องการตลอดจนการใช้ภาษา ถ้อยคำที่ถูกต้อง

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและผ่านความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

2. นำข้อมูลและแนวคิดต่างๆ มากำหนดเป็นนิยามศัพท์ และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และตัวแปรที่กำหนด

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งตรวจสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของประธานควบคุมสารนิพนธ์นำแบบสอบถามที่สร้าง ขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อเพื่อเลือกข้อคำถามที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร แล้วนำแบบสอบถามลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะคือ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1984: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพ มาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ เป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการสนทนาอย่างมีเป้าหมาย เฉพาะเจาะจงระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูล ในลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่ตัน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 และเสนอต่อ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 45 คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล มีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 เตรียมตัวในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เนื่องจากผู้วิจัย คือผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมให้กับตนเอง

3.2 เตรียมแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์และฐานแนวคิดการวิจัย ซึ่งมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของแต่ละสถานการณ์การสัมภาษณ์

3.3 เตรียมเครื่องบันทึกเสียงพร้อมแถบเสียงเปล่า เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบและป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูลควบคู่ไปกับการจดบันทึกการให้สัมภาษณ์

3.4 ติดต่อประสานกับผู้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม โดยการไปสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามที่โรงเรียนวัดไผ่ตันโดยเริ่มนัดสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2552 ถึง วันที่ 25 มีนาคม 2552 รวมระยะเวลา 10 วัน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการจัดทำข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับการจัดกระทำข้อมูล
2. ให้รหัสแบบสอบถาม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามข้อคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ 1.) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2.) การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์แบบบรรยาย ซึ่งเป็นการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญที่สุดในเชิงบรรยาย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะได้แก่ 1.การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2.การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการอาศัยหลักกว้าง ๆ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการจดบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์โดยการบันทึกข้อมูลขณะเก็บข้อมูลอยู่และเรียบเรียงใหม่เป็นฉบับสมบูรณ์ในภายหลังจึงแยกเป็นสัดส่วนระหว่างข้อมูลกับความเห็นของผู้วิจัย (องอาจ นัยพัฒน์. 2551: 228) จากนั้นทำดัชนีข้อมูลเพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูลและให้เกิดความสะดวกแก่ผู้วิจัยเมื่อต้องการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ มีการดำเนินการดังนี้

แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 2 ด้านคือ 1.) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2.) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรการศึกษา โดยการวิเคราะห์แบบบรรยาย ซึ่งเป็นการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญที่สุดในเชิงบรรยาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจ เป็นแบบสอบถามตอนที่ 3 ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ คือ 1.การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด ได้รับแบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์จำนวน 45 ฉบับ

4. ลงรหัสค่าของตัวแปรแบบสอบถาม
5. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเชิงสำรวจแทนค่า มี/ไม่มี โดยใช้ค่าร้อยละ โดยการหาใช้ค่าร้อยละ ดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ
  - 1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence)
  - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
  - 2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย เรื่องการศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และ 2) ด้านจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ดังรายละเอียดในตาราง 2-3

ตอนที่ 3 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะคือ 1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2) การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3) การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4) การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5) การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6) การมีมนุษยสัมพันธ์ ดังรายละเอียดในตาราง 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน

ผู้ให้ข้อมูล		จำนวน (n = 45)	ร้อยละ (%)
เพศ	ชาย	5	11.11
	หญิง	40	88.89
	รวม	45	100
อายุ	30 ปีหรือต่ำกว่า	13	28.89
	31 - 40 ปี	14	31.11
	41 - 50 ปี	7	15.56
	51 ปีขึ้นไป	11	24.44
	รวม	45	100
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	33	73.33
	สูงกว่าปริญญาตรี	12	26.67
	รวม	45	100
ประสบการณ์ทางการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	11	24.44
	5 - 10 ปี	14	31.11
	11 - 15 ปี	5	11.11
	16 - 20 ปี	3	6.67
	มากกว่า 20 ปี	12	26.67
	รวม	45	100

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 เพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 โดยจำนวนผู้ให้ข้อมูลมีอายุส่วนใหญ่ คือ อายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมา คือ อายุ 30 ปีหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 28.89 และน้อยที่สุด คือ อายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.56 ส่วนระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.67 จำนวนผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ทางการสอนมากที่สุด คือ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมา คือ มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุด คือ 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการกระบวนการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 3 -4

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ (%)
1. ผู้บริหารจัดการอบรมให้ความรู้พัฒนาครูเรื่องการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	45	100
2. มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	43	95.56
3. มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	40	88.89
4. มีประชุมวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน	39	86.67
5. ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักเห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	35	77.78
6. มีการจัดหา สื่ออุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพียงพอ	34	75.56
7. มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการ วิชาการ	30	66.67
8. บุคลากรที่ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละกลุ่มสาระมีความเพียงพอ	28	62.22
9. วิทยากรให้การอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ความรู้อย่าง เพียงพอ	26	57.78
10. มีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	23	51.11
11. ฝ่ายบริหารจัดทำเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาเผยแพร่	15	33.33
12. มีการประชาสัมพันธ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและ ชุมชนรับทราบ	14	31.11

จากตาราง 3 พบว่ากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลทุกคน (45 คนใน 45 คน) เห็นว่า ผู้บริหารจัดการอบรมให้ความรู้พัฒนาครูเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 โดยกล่าวว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการอบรมและการวิเคราะห์หลักสูตรทุกปีการศึกษาเสมอ แต่ในปีการศึกษา 2553 โรงเรียนต้องเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ ผู้บริหารต้องให้จัดการอบรมเรื่องหลักสูตรเพื่อให้มีความรู้ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนได้ และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (43 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 95.56 โดยกล่าวว่า โรงเรียนได้จัดทำสารสนเทศทุกปีอยู่แล้วเพราะผู้บริหารดูแลอยู่โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำสารสนเทศ ครูบางคนมีหน้าที่ในการจัดทำและครูทุกคนจะได้รับเล่มสารสนเทศของโรงเรียนทุกปี และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (40 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.89 โดยกล่าวว่า โรงเรียนมีพัฒนาของโรงเรียน ผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเองและให้คณะผู้ทำงานจัดรวบรวมข้อมูลและจัดทำรูปเล่ม ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รวมจัดทำแต่โรงเรียนมีแผนพัฒนาการศึกษาทุกปี ส่วนผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อย (23 คนใน 45 คน) เห็นว่า การมีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51.11 กล่าวว่า ยังไม่เข้าใจขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรเพราะว่าระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไปและไม่มีใครมาอธิบายเพิ่มเติมเลยหลังการอบรม และผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อย (15 คนใน 45 คน) เห็นว่า การจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 กล่าวว่า ได้รับเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรน้อยมากเอกสารจะได้เฉพาะหัวหน้ากลุ่มไม่มีเอกสารอะไรมาเพิ่มเติมให้ความรู้เลย สำหรับผู้ให้ข้อมูล (14 คนใน 45 คน) เห็นว่า การประชาสัมพันธ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ คิดเป็นร้อยละ 31.11 กล่าวว่าผู้ปกครองและชุมชนยังไม่เข้าใจการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนไม่มีการบอกจึงไม่เห็นความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อไม่รู้เรื่องถ้าโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์บ่อยก็จะดี

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
1. มีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	44	97.78
2. มีการวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	42	93.33
3. กำหนดโครงสร้างรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	41	91.11
4. กำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน	41	91.11
5. จัดทำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	41	91.11
6. จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	41	91.11
7. มีการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	40	88.89
8. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์	40	88.89
9. กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา	40	88.89
10. กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	38	84.44
11. กำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลและเกณฑ์การจบหลักสูตร	35	77.78
12. จัดบุคลากรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมตรงกับตามความรู้ ความสามารถและความถนัด	32	71.11
13. นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	29	64.44
14. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	27	60.00

จากตาราง 4 พบว่า กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (44 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.78 โดยกล่าวว่า ผู้บริหารและครูประชุมร่วมกันคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน พุดเสนอความคิดเห็น แล้วช่วยกันแยกว่าข้อไหนเป็นจุดเด่นของโรงเรียนและข้อไหนเป็นจุดด้อยของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (42 คนใน 45 คน) เห็นว่ามีการวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.33 โดยกล่าวว่า ได้มีการประชุมร่วมกันคิดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ต่างคนก็เสนอความคิดและเขียนส่ง ทุกคนร่วมกันเลือกข้อไหนน่าจะสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียน นำข้อที่เลือกมาขอความเห็นที่ข้อใดสอดคล้องที่สุดและจึง

ขอความเห็นมาสรุปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (41 คนใน 45 คน) เห็นว่ามีการกำหนดโครงสร้างรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 91.11 โดยกล่าวว่า ทุกคนได้กำหนดโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา จากนั้นจัดทำหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกคน ช่วยกันกำหนด ผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (40 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 88.89 โดยกล่าวว่า ช่วยกันทำโครงสร้างของหลักสูตรโรงเรียนว่าแต่ละกลุ่มเรียนต้องเรียนกี่ชั่วโมง ส่วนสมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็ปรึกษากันว่าจะเพิ่มหรือไม่แต่ทุกคนก็บอกว่าครบคลุมแล้วไม่ต้องเพิ่มจึงเอาที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดมาให้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะคือ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 5 - 10

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	ร้อยละ(%)
1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน	90.67
2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน	89.33
3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด	78.22
4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน	84.89
5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	79.55
6. การมีมนุษยสัมพันธ์	91.17

จากตาราง 5 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 91.17 สำหรับการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการปฏิบัติรองมาร้อยละ 90.67 และการมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน มีการปฏิบัติร้อยละ 89.33 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
การมีเป้าหมายที่ชัดเจน		90.67
1. ท่านมีโอกาสร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	40	88.89
2. ท่านมีความเข้าใจทิศทางการทำงานและเข้าใจตรงกัน	45	100
3. ท่านมีความเชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงานทุกคนสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้	39	86.67
4. ท่านให้ความสำคัญต่อเป้าหมายของโรงเรียนมากกว่าส่วนตัว	45	100
5. ท่านมีความเชื่อผู้ร่วมทีมสามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย	35	77.78

จากตาราง 6 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจนรายชื่อพบว่า การมีความเข้าใจทิศทางการทำงานและเข้าใจตรงกัน และการให้ความสำคัญต่อเป้าหมายของโรงเรียนมากกว่าส่วนตัว มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 100 สำหรับการมีโอกาสร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีการปฏิบัติร้อยละ 88.89 และ การมีความเชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงานทุกคนสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้ มีการปฏิบัติร้อยละ 86.67 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
การมีความไว้วางใจซึ่งกัน		89.33
1. ท่านยอมรับคำชี้แนะจากเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ	44	97.78
2. ท่านแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนในทีมงานมีปัญหาหรือปฏิบัติงานผิดพลาดพร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเสมอ	38	84.44
3. ท่านรับฟังคำแนะนำและยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ	40	88.89
4. ท่านให้อิสระในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน	43	95.56
5. ท่านเชื่อถือและศรัทธาต่อเพื่อนร่วมงาน	36	80.00

จากตาราง 7 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันรายชื่อพบว่าการยอมรับคำชี้แนะจากเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 97.78 การให้อิสระในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน มีการปฏิบัติรองมา ร้อยละ 95.56 และการรับฟังคำแนะนำและยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ มีการปฏิบัติน้อยที่สุดร้อยละ 88.89 ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการติดต่อสื่อสารแบบเปิด

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
การติดต่อสื่อสารแบบเปิด		78.22
1. ท่านสามารถซักถามข้อสงสัยในคำสั่งหรือปัญหาให้การทำงานได้ตลอดเวลา	28	62.22
2. เพื่อนร่วมทีมงานของท่านเปิดโอกาสให้ท่านได้อภิปรายอย่างอิสระในการหาข้อยุติกรณีที่มีความคิดเห็นที่ต่างกัน	35	77.78
3. ท่านได้รับทราบข้อมูลจากหัวหน้าทีมอย่างชัดเจน	30	66.67
4. การตัดสินใจของเพื่อนร่วมทีมมีลักษณะที่ทุกคนในทีมงานร่วมกันรับผิดชอบและให้ข้อมูล	40	88.89
5. เพื่อนร่วมงานมีการปรึกษาหารือกันด้วยเหตุและผล	43	95.56

จากตาราง 8 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการติดต่อสื่อสารแบบเปิดรายชื่อพบว่า เพื่อนร่วมงานมีการปรึกษาหารือกันด้วยเหตุและผล มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 95.56 สำหรับการตัดสินใจของเพื่อนร่วมทีมมีลักษณะที่ทุกคนในทีมงานร่วมกันรับผิดชอบและให้ข้อมูล มีปฏิบัติรองมาร้อยละ 88.89 และเพื่อนร่วมทีมงานของท่านเปิดโอกาสให้ท่านได้อภิปรายอย่างอิสระในการหาข้อยุติกรณีที่มีความคิดเห็นที่ต่างกัน มีการปฏิบัติน้อยที่สุดร้อยละ 62.22 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน		84.89
1. ท่านทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ	40	88.89
2. ท่านยอมรับความความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่ขัดแย้งกันได้	42	93.33
3. ท่านยอมรับข้อผิดพลาดของเพื่อนร่วมงานได้	40	88.89
4. ท่านยอมรับความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงานได้ด้วยความจริงใจ	35	77.78
5. ท่านทำงานร่วมกันโดยให้ความเชื่อถือในความสามารถของกันละกัน	34	75.55

จากตาราง 9 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันรายชื่อพบว่า การยอมรับความความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่ขัดแย้งกันได้ มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 93.33 การทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจและท่านยอมรับข้อผิดพลาดของเพื่อนร่วมงานได้ การยอมรับข้อผิดพลาดของเพื่อนร่วมงานได้ มีการปฏิบัติรองมา ร้อยละ 88.89 และการยอมรับความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงานได้ด้วยความจริงใจ มีการปฏิบัติ ร้อยละ 77.78 ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
การมีส่วนร่วมในการทำงาน		79.55
1. ท่านสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการทำงาน	39	86.67
2. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	35	77.78
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนและลำดับขั้นตอนการทำงานเป็นทีม	30	66.67
4. ท่านมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานเสมอ	40	88.89
5. ผู้นำทีมงานเปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนร่วมงานได้ประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนๆ อย่างอิสระ	35	77.78

จากตาราง 10 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานรายชื่อพบว่า การมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานเสมอ มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 88.89 การที่สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการทำงาน มีการปฏิบัติรองมาร้อยละ 86.67 และ สำหรับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการที่ผู้นำทีมงานเปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนร่วมงานได้ประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนๆ อย่างอิสระ มีการปฏิบัติร้อยละ 77.78 ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการมีมนุษยสัมพันธ์

ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ(%)
การมีมนุษยสัมพันธ์		91.17
1. ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานมีความจริงใจและปรารถนาดีต่อกัน	42	93.33
2. ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข	40	88.89
3. ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน	39	86.97
4. ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันและกัน	43	95.56
5. ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน	41	91.11

จากตาราง 11 พบว่าลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการมีมนุษยสัมพันธ์รายข้อพบว่า การที่เพื่อนร่วมทีมมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันและกัน มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 95.56 สำหรับการที่เพื่อนร่วมทีมงานมีความจริงใจและปรารถนาดีต่อกัน มีการปฏิบัติรองมาร้อยละ 93.33 และการที่เพื่อนร่วมทีมงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน มีการปฏิบัติร้อยละ 91.11 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ใน 2 ด้าน คือ
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2. การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ คือ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร รวมจำนวนประชากร 45 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะคือ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่ตัน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 และเสนอต่อผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 45 คน
2. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2552 ถึง วันที่ 25 มีนาคม 2552 รวมระยะเวลา 10 วัน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับการจัดกระทำข้อมูล
2. ให้รหัสแบบสอบถาม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามข้อคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์แบบบรรยาย ซึ่งเป็นการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญที่สุดในเชิงบรรยาย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะได้แก่ 1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6. การมีมนุษยสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ 1.) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2.) การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์แบบบรรยาย ซึ่งเป็นการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญที่สุดในเชิงบรรยาย
3. การวิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร พบว่า

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 เพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 โดยจำนวนผู้ให้ข้อมูลมีอายุส่วนใหญ่ คือ อายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมา คือ อายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 28.89 และน้อยที่สุด คือ อายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.56 ส่วนระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.67 จำนวนผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การสอนมากที่สุด คือ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมา คือ มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุด คือ 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 2 ด้านคือ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและ 2) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลทุกคน (45 คนใน 45 คน) เห็นว่า ผู้บริหารจัดการอบรมให้ความรู้พัฒนาครูเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (43 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 95.56 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (40 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ส่วนส่วนผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อย (23 คนใน 45 คน) เห็นว่า การมีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51.11 และผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อย (15 คนใน 45 คน) เห็นว่า การจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 สำหรับผู้ให้ข้อมูล (14 คนใน 45 คน) เห็นว่า การประชาสัมพันธ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ คิดเป็นร้อยละ 31.11

2. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (44 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.78 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (42 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (41 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการกำหนดโครงสร้างรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 91.11 สำหรับผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (40 คนใน 45 คน) เห็นว่า มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 88.89

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะโดยรวมพบว่า ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ มีการปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 91.17 ส่วนการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการปฏิบัติรองมาร้อยละ 90.67 และการมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน มีการปฏิบัติร้อยละ 89.33

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพบว่า ในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดการอบรมให้ความรู้ พัฒนาครูเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากสอดคล้องกับสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 8-9) ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และโรงเรียนได้มีการจัดทำสารสนเทศเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส; และณิชนันท์ ประสงค์ (2549: 21-25) ข้อมูล สารสนเทศจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้จึงต้องจัดทำให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การมีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่เข้าใจเนื่องจากระยะเวลาในการอบรมน้อยสอดคล้องกับสำนักพัฒนา การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2548: 132) กล่าวว่าการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาด้านเตรียมความพร้อมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหว่าบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และการเผยแพร่จัดเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ยัง น้อยผู้ให้ข้อมูลได้รับน้อยส่วนการประชาสัมพันธ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและ ชุมชนรับทราบยังน้อย

2. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีการวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน กำหนดโครงสร้างรายวิชาตามกลุ่ม สาระการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำ หน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เอกกรินทร์ สีมหาศาล (2549: 223) ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาว่าต้องเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วางแผนให้ชัดเจน กำหนดเป้าหมาย แต่ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน น้อยเพราะผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายวิชาการจัดทำจึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมน้อย

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาสอดคล้องอารมณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2548: ออนไลน์) กล่าวว่าความมีมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัย ความสามารถในด้านที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ ถ้าหากสมาชิกต้องทำงานร่วมกันและไม่ ื่อเพื่อช่วยเหลือกัน ไม่มีความจริงใจ ไม่ให้ความร่วมมือกันในการทำงาน การทำงานก็จะไม่มี

ความสุขผลลัพธ์คือกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตันก็ไม่ประสบความสำเร็จ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องเข้าใจถึงสิ่งที่จะทำและต้องชัดเจนไม่เช่นนั้นเป้าหมายที่ตั้งไว้จะไม่สำเร็จเนื่องจากไม่เข้าใจ การมีการไว้วางใจเชื่อใจกันครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากเนื่องในการทำงานจำเป็นต้องไว้วางใจกันซึ่งสอดคล้องกับวิเชียร วิทยอุดม (2550: 224-225) ที่ว่าทีมงานที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนเข้าใจง่ายเพื่อให้สามารถบรรลุและที่สำคัญการมีเป้าหมายที่ชัดเจนนั้นยังให้งานบรรลุความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรจัดเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร
3. ผู้บริหารควรประชาสัมพันธ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง
4. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการติดต่อสื่อสารแบบเปิด เปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถเสนอความคิดเห็น จัดการอบรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยกันสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาแนวทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. การศึกษาการดำเนินงานบริหารจัดการด้านงานงบประมาณเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม
3. การศึกษาการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โคมยง ไต้ะทอง. (2540, มิถุนายน-ตุลาคม). การทำงานเป็นทีม. *วารสารราชภัฏเพชรบุรี*. 7(1): 29-32.
- ณัฐนันท์ ดนูพิทักษ์. (2543). ลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐจันทน์ เขจรนันท์และคณะ. (2545). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- ณัฐนิภา คุปรัตน์. (ม.ป.ป.). การทำงานเป็นทีม. *เอกสารประกอบการสอนวิชา มนุษยสัมพันธ์ ในการบริหารการศึกษา*. ถ่ายเอกสาร.
- ธันวิน ปิ่นเขียน. (2545). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการสร้างทีมงาน*. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2546). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2543). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ประภาพร ชื้อสุทธิกุล. (2545, กันยายน-พฤศจิกายน). ทีมงานแห่งความสำเร็จ. *วารสารบริหาร การศึกษา มศว*. 1(3): 38-40.
- เปรมวดี คุฤหเดช. (2545). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมเชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีม สำหรับนักศึกษายาบาล*. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ พันธุ์ชัย. (2544). *พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมและการสร้างทีมงานของผู้บริหารใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. *ปริญญานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ)*. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณราย ททรัพย์ประภา. (2544, กรกฎาคม-สิงหาคม). การสร้างทีมงาน. *วารสารเพิ่มผลผลิต*. 36(10): 3-13.
- ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- มารศรี สุธานี. (2545, กันยายน-พฤศจิกายน). การสร้างทีมงาน: กรณีสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 1(3): 2-4.

- มิ่งขวัญ สันต์การ. (2546). *การทำงานเป็นทีมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ตามทรรศนะของผู้บริหารและครู*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา กระต่ายทอง. (2544). *การศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ ตระกูลสุชาติ. (2549). *การทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิมาพร มาพบสุข. (2543). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ศิณี๋ย สังข์ศรีมี. (2544, เมษายน). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. *วารสารพัฒนาชุมชน*. 40(41): 32-36.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคณะ. (2541). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเคิตซ์.
- สุนันทา เลานันนธ์. (2541). *การพัฒนาองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดี.ดี. บุ๊คส์ไตร์.
- สุภาพร อัคราวัฒนา. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- สำนักการศึกษา. (2547). *การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา: ระบบเครือข่ายโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- (2551). *แผนพัฒนาราชการประจำปี พ.ศ.2551 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2544). *การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบ การศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุทธิวรรณ ดันตริจนาวงศ์. (2535). *การพัฒนาทีมงาน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อมรา รัตตากร. (2544). *พฤติกรรมองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2540). *การบริหารงานอุตสาหกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เทพรัตน์เพลส.

- อัยนา เพ็ชรทองคำ. (2545). *การศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). *กลุ่มสัมพันธ์และการบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Brill, Naomi I. (1990). *Working with people : The helping process*. 4 th ed. New York : Longman.
- Krejcie, Robert V.;& Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610
- Parker, G.M. (1990). *Team Players and Teamwork : The New Competitive Business Strategy*. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass.
- Woodcock, M.;& Francis, D. (1994). *Teams building strategy*. Worcester Great Britain: Gower.
- Seban Dumlu, Demet. (2006). *A Look Within Individual Cases Into Turkish Elementary Teachers' Beliefs and Practices of Writing Instruction and Underlying Influences in Shaping These Beliefs and Practices: Comparison of Findings With the Writing Process as Presented in Writing Workshop*. Retrieved November 1, 2007, from <http://propuest.umi.com/pqdweb?did=1147196671&sid=9&fmt=2&clientId=61839&RQT=309&VName=PQD>
- Trimbel , S.;& Miller, J.W. Creating, Invigorating;& Sustaining Effective Term. (1996, December). *Personalizing The High School: The Most Important Reform*. Nesp Bulletin 80.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ท่านสามารถตอบได้อย่างอิสระตามความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษาค้นคว้ามีความชัดเจน และใช้เป็นแนวทางเพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไผ่ตันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 2 ด้าน คือ

1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 6 ลักษณะ ได้แก่

1) มีเป้าหมายที่ชัดเจน 2) ความไว้วางใจเชื่อใจกัน 3) การติดต่อสื่อสารแบบเปิด 4) การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 5) การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6) มีมนุษยสัมพันธ์

3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวมและผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลเป็นความลับไม่มีผลเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามดังกล่าวและขอขอบพระคุณท่าน ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ศยาภรณ์ ไกรเสริม

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู
เรื่อง การศึกษากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551ของโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครู

- 1.1 ชื่อ (นาย, นาง, นางสาว).....นามสกุล.....
 เพศ.....อายุ.....ปี วุฒิการศึกษาสูงสุด.....วิชาเอก.....
 จากสถาบัน.....เมื่อปี พ.ศ.....
- 1.2 ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่บ้าน.....ถนน.....
 ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
 โทรศัพท์.....โทรสาร.....
- 1.3 ตำแหน่งปัจจุบัน.....
 สถานที่ทำงาน.....
 เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
 อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
 โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

ตอนที่ 2 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2ด้านคือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา
คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลต่อไปนี้

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ท่านคิดว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อที่จะนำไปใช้ในปีการศึกษา 2253 โรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีการเตรียมความพร้อมให้กับท่านอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาท่านคิดว่ามีปัญหาหรือไม่ อย่างไรบ้าง.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	ระดับการปฏิบัติ	
		มี	ไม่มี
1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน			
1	ท่านมีโอกาสร่วมกันกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์		
2	ท่านมีความเข้าใจทิศทางการทำงานเข้าใจตรงกัน		
3	ท่านมีความเชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงานทุกคนสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้		
4	ท่านมีความคิดว่าเป้าหมายของการทำงานมีความสำคัญ		
5	ท่านมีความเชื่อผู้ร่วมทีมสามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย		
2. การมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน			
1	ท่านยอมรับคำชี้แนะจากเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ		
2	ท่านแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนในที่มงานมีปัญหาหรือปฏิบัติงานผิดพลาดพร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเสมอ		
3	ท่านรับฟังคำแนะนำและยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ		
4	ท่านให้อิสระในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน		
5	ท่านมีความเชื่อถือและศรัทธาต่อเพื่อนร่วมงาน		
3. การติดต่อสื่อสารแบบเปิด			
1	ท่านสามารถซักถามข้อสงสัยในคำสั่งหรือปัญหาให้การทำงานได้ตลอดเวลา		
2	เพื่อนร่วมทีมงานของท่านเปิดโอกาสให้ท่านได้อภิปรายอย่างอิสระในการหาข้อยุติกรณีที่มีความคิดเห็นที่ต่างกัน		
3	ท่านได้รับทราบข้อมูลจากหัวหน้าทีมอย่างชัดเจน		

ข้อ	ลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	ระดับการปฏิบัติ	
		มี	ไม่มี
4	การตัดสินใจของเพื่อนร่วมทีมมีลักษณะที่ทุกคนในทีมงานร่วมกันรับผิดชอบและให้ข้อมูล		
5	เพื่อนร่วมงานมีการปรึกษาหารือกันด้วยเหตุและผล		
4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน			
1	ท่านทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ		
2	ท่านยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่ขัดแย้งกันได้		
3	ท่านยอมรับข้อผิดพลาดของเพื่อนร่วมงานได้		
4	ท่านยอมรับความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงานได้ด้วยความจริงใจ		
5	ท่านทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ		
5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน			
1	ท่านสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการทำงาน		
2	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา		
3	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนและลำดับขั้นตอนการทำงานเป็นทีม		
4	ท่านมีรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานเสมอ		
5	ผู้นำทีมงานเปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนร่วมงานได้ประเมินผลงานของตนและเพื่อนๆ อย่างอิสระ		
6. การมีมนุษยสัมพันธ์			
1	ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานมีความจริงใจและปรารถนาดีต่อกัน		
2	ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข		
3	ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน		
4	ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันและกัน		
5	ท่านและเพื่อนร่วมทีมงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน		

ภาคผนวก ข

จดหมายเชิญผู้เชี่ยวชาญและรายนามผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางศยาภรณ์ ไกรเสริม
วันเดือนปีเกิด	19 ตุลาคม 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	87/5 ซ.ศิริชัย 2 ถ.กรุงเทพ-นนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่การทำงานปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กทม.
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2524	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2527	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2532	อนุปริญญา (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2544	ครุศาสตร์บัณฑิต ค.บ.(การประถมศึกษา) จาก ราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2552	การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร